СУМСЬКА МІСЬКА РАДА
КОМУНАЛЬНА УСТАНОВА
СУМСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ КОМПЛЕКС № 16
ІМЕНІ ОЛЕКСІЯ БРАТУШКИ
«ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ –
ДОШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД»
СУМСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КУ Сумський НВК № 16 СМР)

e-mail: nvk16-sumy@ukr.net
Код згідно з СДРПОУ 21102348

Схвалено на засіданні
педагогічної ради
(протокол № 1 від 31.08.2026 р.)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор КУ СНВК № 16 СМР
_____ Олена ПОЗНЯК

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом КУ СНВК № 16 СМР
від 31.08.2026 р. № 124-ОД

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Комунальної установи Сумський навчально-виховний комплекс № 16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради

2026

ЗМІСТ

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА (ШКІЛЬНОГО ПІДРОЗДІЛУ)

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ…… 3

2. ВИМОГИ ДО ОСІБ, ЯКІ МОЖУТЬ РОЗПОЧАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ……. 7

3. ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ…… 10

4. ОПИС ОЧІКУВАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМИ ГАЛУЗЯМИ…….. 17

5. ПЕРЕЛІК ТИПОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ, НАВЧАЛЬНИХ ТА МОДЕЛЬНИХ ПРОГРАМ…… 27

6. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ……. 39

7. ОПИС ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОЦІНЮВАННЯ…….. 42

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА (ДОШКІЛЬНОГО ПІДРОЗДІЛУ)

ВСТУП……... 50

1. ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ НАВАНТАЖЕННЯ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВИХОВАНЦІВ…… 57

2. ПЕРЕЛІК, ЗМІСТ, ТРИВАЛІСТЬ І ВЗАЄМОЗВ’ЯЗОК ОСВІТНІХ ЛІНІЙ, ЛОГІЧНА ПОСЛІДОВНІСТЬ ЇХ ВИВЧЕННЯ…… 62

3. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ……. 70

4. ОПИС ТА СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ……. 74

5. ІНСТРУМЕНТИ ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ……. 78

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА (ШКІЛЬНОГО ПІДРОЗДІЛУ)
РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Комунальна установа Сумський навчально-виховний комплекс № 16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради є юридичною особою.

Засновник: Сумська міська рада.

Ліцензія: розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації від 11.04.2018 № 235-ОД «Про видачу ліцензій на освітню діяльність закладів освіти».

За статутом Комунальна установа Сумський навчально-виховний комплекс № 16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради – є навчальним закладом комбінованого типу, який забезпечує реалізацію права громадян на здобуття дошкільної та повної загальної середньої освіти.

Освітня програма Комунальної установи Сумський навчально-виховний комплекс № 16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради розроблена відповідно до:

Конституції України.

Закон України «Про освіту».

Закон України «Про повну загальну середню освіту».

Статуту закладу.

Стратегії розвитку закладу.

Державного стандарту початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 №87 (із змінами внесеними згідно з Постановами КМ України від 24.07.2019 № 688).

Державного стандарту базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року №898.

Постанови Кабінету Міністрів України від 26 липня 2024 року №841 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні».

Постанови Кабінету Міністрів України від 05 лютого 2026 року №129 «Про внесення змін до Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти».

Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки

України12.01.2016 №8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 05.09.2025 року 1213).

Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 8 вересня 2020 року №1115, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 вересня 2020 за № 941/35224, (із змінами внесеними згідно з наказом МОН №1213 від 05 вересня 2025 року).

Наказу Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 №813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4-х класів закладів загальної середньої освіти».

Наказу Міністерства освіти і науки України від 23.03.2018 №283 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації освітнього простору Нової української школи».

Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 року №743-22 Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О.Я. 1-2 клас.

Наказу Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 року №743-22 Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3-4 клас.

Наказу Міністерства освіти і науки України від 23.03.2018 №283 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації освітнього простору Нової української школи».

Наказу Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України 17.08.2026 № 1130).

Наказу Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 №408 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня».

Наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2025 №890 «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня».

Наказу Міністерства освіти і науки України від 21 серпня 2013 року № 1222 «Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти»,(зі змінами, внесеними згідно з наказом МОН №1009 від 19 серпня 2016 року).

Наказу Міністерства освіти і науки України від 04.05.2026 №722 «Про затвердження системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання».

Наказу Міністерства освіти і науки України від 14.08.2026 №1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти».

Комунальна установа Сумський навчально-виховний комплекс № 16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради має за мету створення умов для отримання учнями широкої освіти і реалізації їх індивідуальних творчих здібностей, інтересів і нахилів, розвитку умінь, навичок, які дозволяють здобувачам освіти глибоко оволодіти предметами і в цілому загальнолюдською культурою.

Мета діяльності КУ Сумський НВК № 16 СМР полягає у створенні умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного учня, його морального, інтелектуального, фізичного, художньо-естетичного зростання, формування ключових компетентностей. Заклад має виховати громадянина демократичного суспільства, яке визнає освіченість, вихованість, культуру найвищими цінностями, незмінними чинниками соціального прогресу. Нове покоління людей повинно бути здатним ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати і примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства.

Основними завданнями закладу є:

- формування багатомірного освітнього простору для здобувачів освіти, орієнтованого на академічну свободу , на всебічний розвиток особистості, на розвиток талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей;
- надання якісних освітніх послуг для дітей з особливими освітніми потребами та дітей, які навчаються за індивідуальною формою;
- формування цінностей, необхідних для самореалізації здобувачів освіти;
- на забезпечення прозорої і зрозумілої для школярів системи оцінювання їх навчальних досягнень;
- збереження життя й здоров’я учнів, приведення змісту освіти та форм навчання у відповідність до вікових особливостей здобувачів освіти;
- забезпечення наступності між початковою, основною та старшою школою, враховуючи психологічні особливості та рівень пізнавальної діяльності учнів різних вікових груп;
- створення належних умов для адаптації учнів 1-х, 5-х та 10-х класів та новоприбулих учнів;

- підвищення рівня знань, умінь та навичок учнів шляхом посилення індивідуалізації та диференціації освітнього процесу, свідомого вмотивованого ставлення до навчання кожного учня;
- здійснення моніторингу на всіх напрямах освітнього процесу;
- розвиток творчої особистості шляхом підвищення ефективності індивідуальної роботи з учнями різного інтелектуального розвитку та дітьми, які потребують постійного педагогічного впливу й корекції, скоординувавши його із психологічною службою;
- формування в учнів навичок здорового способу життя та їх збереження.

За статутом Комунальна установа Сумський навчально-виховний комплекс № 16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради – є навчальним закладом комбінованого типу, який забезпечує реалізацію права громадян на здобуття дошкільної та повної загальної середньої освіти.

Мовою освітнього процесу в закладі є державна (українська).

Режим роботи освітнього закладу: п’ятиденний.

Змінність навчання – І зміна – 1-11 класи, початок занять о 8.00.

Ліцензійний обсяг закладу – 480 учнів.

У закладі група подовженого дня створена для організації навчальної, виховної та пізнавальної діяльності; для формування в учнів ключових компетентностей, необхідних для успішної життєдіяльності та самореалізації особистості.

Зарахування учнів до групи подовженого дня та їх відрахування з неї здійснюються згідно з наказом керівника закладу на підставі відповідної заяви від батьків. Режим роботи групи подовженого дня затверджено рішенням педагогічної ради.

Безперервна навчальна діяльність (тривалість навчальних занять) у 1 класах 35 хвилин, у 2-4 класах 40 хвилин, у 5 - 11-х класах – 45 хвилин. Тривалість перерв між навчальними заняттями відповідають вимогам до організації освітнього процесу Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти. Тривалість виконання завдань для самопідготовки учнів у позанавчальний час не рекомендується більше 1 години у 3-5 класах, 1,5 години – у 6-9 класах, 2 години – у 10-11 класах.

Режим дня в закладі підпорядкований створенню оптимальних умов для здійснення успішної освітньої діяльності. Розклад уроків складається з урахуванням динаміки працездатності учнів протягом дня, тижня, семестру, чергування видів діяльності і раціонального розподілу навчального навантаження.

У разі введення режиму надзвичайної ситуації на всій території України, у період воєнного стану або дії карантину освітній процес у закладі для здобувачів освіти може бути організовано з використанням технологій дистанційного навчання відповідно до Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 №1115 «Деякі питання організації дистанційного навчання» або у змішаному режимі.

Закінчується навчальний рік проведенням державної підсумкової атестації випускників початкової, базової та старшої школи.

Відповідно до статті 12 пункту 8 Закону України «Про освіту» та Порядку проведення державної підсумкової атестації, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07.12.2018 №1369 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 02.01.2019 за №8/32979 у 4, 9, 11-х класах буде проведена державна підсумкова атестація. ДПА у 4 –х класах лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладу.

Відповідно до статті 12 п.8 Закону України «Про освіту» результати навчання здобувачів освіти на кожному рівні повної загальної освіти оцінюються шляхом державної підсумкової атестації, для 11-х класів - у формі зовнішнього незалежного оцінювання або національного мультипредметного тесту. Порядок, перелік навчальних предметів для проведення державної підсумкової атестації та терміни будуть затверджуватись додатково.

РОЗДІЛ ІІ. ВИМОГИ ДО ОСІБ, ЯКІ МОЖУТЬ РОЗПОЧАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Відповідно до пункту 4 ст. 12 Закону України «Про освіту» початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на початок поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть

розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року.

Навчання за освітньою програмою *базової середньої освіти* можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року. Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів. Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року № 955), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 02 серпня 2019 р. за № 852/33823.

Здобувати *повну (профільну) загальну середню освіту* можуть особи, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію за курс базової загальної середньої освіти в разі її проведення.

Згідно з пунктом 5 ст. 12 Закону України «Про освіту» особи з ООП можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку, а тривалість здобуття ними початкової та базової середньої освіти може бути подовжена з доповненням освітньої програми корекційно-розвитковим складником.

Інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти учням з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у закладі загальної середньої освіти на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких здобувачів освіти.

З метою реалізації права учнів з особливими освітніми потребами на освіту за місцем проживання їх соціалізацію та інтеграцію в суспільстві у закладі функціонують 12 класів з інклюзивним навчанням, де навчаються 32

учні з ООП.

Інклюзивні класи в закладі відкриті на підставі заяви одного з батьків (інших законних представників) учнів та висновків про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, що надається інклюзивно-ресурсним центром. Інклюзивне навчання здійснюється з урахуванням визначених труднощів учнів з ООП та рівнів підтримки зазначених у висновках ІРЦ.

Організація інклюзивного навчання у закладі освіти здійснюється відповідно до ст. 20 Закону України «Про освіту», ст. 7 та 26 Закону України «Про повну загальну середню освіту», Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021р. №957 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 5 лютого 2026 р. №129).

Освітній процес у класах з інклюзивним навчанням здійснюється за типовими навчальними програмами, підручниками та посібниками, рекомендованими МОН України для закладів загальної середньої освіти.

Відповідно до Порядку організації інклюзивного навчання для учнів, які потребують підтримки в освітньому процесі, у закладі освіти формуються команди психолого-педагогічного супроводу до складу яких обов'язково входить представник інклюзивно-ресурсного центру.

Для організації інклюзивного навчання учня команда супроводу протягом місяця з початку навчання складає його індивідуальну програму розвитку за формою, визначеною Порядком, програма розвитку підписується всіма членами команди, одним з батьків (іншим законним представником) учня та затверджується керівником закладу освіти, а також переглядається не рідше ніж двічі на рік (за потреби частіше) та враховується педагогічними працівниками під час освітнього процесу в інклюзивному класі.

Учням відповідно до рівня підтримки, рекомендацій, наданих фахівцями ІРЦ у висновках та індивідуальної програми розвитку надаються психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомога) у вигляді занять. Корекційно-розвиткові заняття проводяться педагогами, які мають спеціальну освіту. Кожен учень має індивідуальний розклад корекційно-розвиткових занять.

Особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу в класах з інклюзивним навчанням забезпечує асистент вчителя. Посадові обов'язки якого визначаються його посадовою інструкцією, розробленою відповідно до вимог чинного законодавства, а індивідуальні соціальні та соціально-побутові потреби учнів, за необхідності, забезпечуються асистентом учня (асистентом учня може бути один з батьків (інший законний представник),

особа, уповноважена ними, або соціальний працівник, що надає послугу супроводу під час інклюзивного навчання).

Протягом усього навчального року здійснюється психолого-педагогічний, методичний супровід дітей з особливими освітніми потребами працівниками психологічної служби (практичним психологом, соціальними педагогами) закладу та педагогічними працівниками.

Практичний психолог закладу надає систематичну консультативну допомогу педагогічним працівникам, які працюють в інклюзивних класах, у створенні сприятливих умов адаптації, психологічно комфортного перебування в учнівських колективах дітей з особливими освітніми потребами, вивчає стан адаптації. Учні з ООП залучаються до позакласних і позашкільних заходів з урахуванням її інтересів, побажань, індивідуальних особливостей та стану їх здоров'я.

РОЗДІЛ ІІІ. ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у Річному навчальному плані для учнів 1-х - 11-х класів, що укладається кожного навчального року.

Години фізичної культури не враховані при визначенні гранично допустимого навантаження. Уроки з фізичної культури, згідно із частиною четвертою статті 26 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» є обов'язковими і проводяться не менше трьох разів на тиждень, що відображається у навчальному плані.

Кількість навчальних годин для вивчення української мови відповідно до абзацу четвертого частини третьої статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту» не зменшено в жодному класі відповідно до Типового навчального плану.

Початкова освіта

Загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів освіти 1-2 класів становить:

- для учнів 1-х класів - 805 годин/навчальний рік;
- для учнів 2-х класів - 875 годин/навчальний рік.

Навчальний план для 1-2 класів початкової школи
з українською мовою навчання
за Типовою освітньою програмою під керівництвом О.Я. Савченко

Навчальні предмети / Інтегровані курси	**Кількість годин на тиждень**		
	1 кл.	**2 кл.**	Разом
Інваріативний складник			
Українська мова *	7	7	19
Іноземна мова	2	3	
Математика	4	4	8
Я досліджую світ	3	3	6
Дизайн і технології	1	1	3
Інформатика	-	1	
Мистецтво	2	2	4
Фізична культура **	3	3	6
Усього	22	24	46
Варіативний складник			
Додаткові години на вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1	2
Кількість навчальних годин на тиждень, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)	23	25	48
Гранично допустиме тижневе / річне навчальне навантаження учня	20/700	22/700	42/1470

* 1 клас – інтегрований курс «Українська мова. Навчання грамоти»;
**2 клас – окремі навчальні предмети «Українська мова», «Читання», або інтегрований курс «Українська мова».
**Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

Загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів освіти 3-4 класів становить:

- для учнів 3-х класів - 910 годин/навчальний рік;
- для учнів 4-х класів - 910 годин/навчальний рік.

Навчальний план для 3-4 класів початкової школи
з українською мовою навчання
за Типовою освітньою програмою під керівництвом О.Я. Савченко

Навчальні предмети / Інтегровані курси	Кількість годин на тиждень		
	3 кл.	**4 кл.**	Разом
Інваріативний складник			
Українська мова	7	7	20
Літературне читання			
Іноземна мова	3	3	
Математика	5	5	10
Я досліджую світ	3	3	6
Дизайн і технології	1	1	4
Інформатика	1	1	
Мистецтво	2	2	4
Фізична культура *	3	3	6
Усього	25	25	50
Варіативний складник			
Додаткові години на вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1	2
Кількість навчальних годин на тиждень, що фінансуються з державного бюджету (без урахування поділу на групи)	26	26	52
Гранично допустиме тижневе / річне навчальне навантаження учня	23/805	23/805	46/1610

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення граничнодопустимого навантаження учнів.

Базова середня освіта

Загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів освіти 5-9 класів становить:

- для учнів 5-х класів -1085 годин/навчальний рік;
- для учнів 6-х класів -1190 годин/навчальний рік;
- для учнів 7-х класів -1225 годин/навчальний рік;

- для учнів 8-х класів -1260 годин/навчальний рік,
- для учнів 9-х класів -1260 годин/навчальний рік.

Загальний обсяг навчального навантаження для 5-9 класів

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин на тиждень на рік									
		5 клас		6 клас		7 клас		8 клас		9 клас	
		мін	макс	мін	макс	мін	макс	мін	макс	мін	макс
Мовно-літературна	на тиждень	10	13	10	13	9	12	8	12	8	12
	на рік	350	455	350	455	315	420	280	420	280	420
Математична	на тиждень	4	6	4	6	4	6	4	7	4	7
	на рік	140	210	140	210	140	210	140	245	140	245
Природнича	на тиждень	1,5	3	2	5	7	9	8	10	8	11
	на рік	52,5	105	70	175	245	315	280	350	280	385
Соціальна і здоров'язбережувальна	на тиждень	1	3	1	3	1	3	1	3	1	3
	на рік	35	105	35	105	35	105	35	105	35	105
Громадянська та історична	на тиждень	1	2	1,5	3	1,5	3	2,5	4,5	3,5	5
	на рік	35	70	52,5	105	52,5	105	87,5	157,5	122,5	175
Технологічна	на тиждень	1	3	1	3	1	2	1	2	1	2
	на рік	35	105	35	105	35	70	35	70	35	70
Інформатична	на тиждень	1	2	1	2	1	2	1,5	3	1,5	3
	на рік	35	70	35	70	35	70	52,5	105	52,5	105
Мистецька	на тиждень	1	3	1	3	1	3	1	2	1	2
	на рік	35	105	35	105	35	105	35	70	35	70
Фізична культура*	на тиждень	3	5	3	5	3	5	3	5	3	5
	на рік	105	175	105	175	105	175	105	175	105	175
Години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами освітніх галузей, курсів за вибором, проєктної діяльності, проведення індивідуальних консультацій і групових занять, зокрема з подолання освітніх втрат	на тиждень	7,5		9,5		6,5		6		5	
	на рік	262,5		332,5		227,5		210		175	
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	на тиждень	31		34		35		36		36	
	на рік	1085		1190		1225		1260		1260	
Гранично допустиме навчальне навантаження	на тиждень	28		31		32		33		33	
	на рік	980		1085		1120		1155		1155	

Профільна середня освіта

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 10 -11-х класів складає 2660 годин/навчальний рік:

- для учнів 10-х класів - 1330 год/навчальний рік;
- для учнів 11-х класів - 1330 год/навчальний рік.

Детальний розподіл тижневого навчального навантаження окреслено у навчальному плані.

Навчальний план для 10-11-х класів

Предмети	**Кількість годин на тиждень у класах**	
	10	**11**
Базові предмети	**27,5**	**26,5**
Українська мова	2	2
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	1
Іноземна мова	2	2
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта	2	0
Математика (алгебра і початки аналізу, геометрія)	3	3
Біологія і екологія	2	2
Географія	1,5	1
Фізика і астрономія	3	4
Хімія	1,5	2
Фізична культура	3	3
Захист України	2	2
Вибірково-обов'язкові предмети	**3**	**3**
Інформатика	1	2
Мистецтво	2	1
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	7,5	8,5
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33 (36)	33 (36)
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	38

Навчальний план містить тижневий обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів, профільних предметів і спеціальних курсів, а також передбачає години на факультативи, індивідуальні заняття тощо.

Відповідно до Типової освітньої програми закладом для складання власного навчального плану обрано другий варіант організації освітнього процесу, де навчальний план містить перелік базових предметів, який включає окремі предмети суспільно-гуманітарного та математично-природничого циклів.

До базових предметів належать: «Українська мова», «Українська література», «Зарубіжна література», «Іноземна мова», «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта», «Математика», «Фізика і астрономія», «Біологія і екологія», «Хімія», «Географія», «Фізична культура», «Захист України».

У навчальному плані зазначено мінімальну кількість тижневих годин на вивчення базових предметів, що має забезпечити досягнення рівня очікуваних результатів навчання учнів учениць згідно з вимогами Державного стандарту.

Заклад освіти може збільшувати кількість годин на вивчення базових предметів за рахунок додаткових годин навчального плану.

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов’язковими предметами: «Інформатика», «Технології», «Мистецтво». Із запропонованого переліку учень/ учениця має обрати два предмети - один в 10 класі, інший в 11 класі, або одночасно два предмети в 10 і 11 класах (у такому разі години, передбачені на вибірковообов'язкові предмети розподіляються між двома обраними предметами).

Частину навчальних годин Навчального плану призначено для забезпечення профільного спрямування навчання в старшій школі

Зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів і курсів:

- базові та вибірково-обов’язкові предмети, які вивчаються на рівні стандарту;
- курси за вибором, до яких належать спеціальні і факультативні курси;
- профільні предмети, які вивчаються на профільному рівні (їх перелік з орієнтовною кількістю тижневих годин подано у таблиці, кількість годин для вивчення профільного предмета можна збільшувати або зменшувати;

Орієнтовна кількість навчальних годин для профільних предметів

Профільний предмет	Кількість годин на тиждень	
	10 клас	11 клас
Українська мова	4	4
Українська література	4	4
Зарубіжна література	3	3
Іноземна мова	5	5
Друга іноземна мова	3	3
Історія України	3	3
Всесвітня історія	3	3
Правознавство	3	3
Економіка	3	3
Математика (алгебра і початки аналізу, геометрія)	9	9
Фізика	6	6
Біологія і екологія	5	5

Спеціальні курси разом із профільними предметами відображають специфіку конкретного профілю навчання і визначають його сутність, реалізуються за рахунок годин, відведених Навчальним планом за рахунок додаткових годин.

Факультативні курси є засобом задоволення пізнавальних інтересів та освітніх потреб учнів учениць у галузях, які загалом не пов'язані з обраним профілем навчання та реалізуються за рахунок додаткових годин Навчального плану.

Профіль навчання формується закладом освіти з урахуванням можливостей забезпечити якісну його реалізацію. Рішення про вибір профільного предмета (профільних предметів) приймає заклад освіти, враховуючи освітні потреби учнів, регіональні особливості, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу тощо.

Іноземна мова на профільному рівні вивчається за умови поглибленого вивчення її на рівні базової середньої освіти. Друга іноземна мова вивчається за рахунок додаткових годин.

Розподіл годин для формування відповідного профілю навчання здійснює заклад освіти, враховуючи те, що:

- на профільному рівні може вивчатись один або декілька предметів з однієї або різних освітніх галузей;

- якщо профільний предмет згідно з навчальною програмою має два складники, зокрема, предмет «Фізика і астрономія», один з них може вивчатись на профільному рівні, а інший на рівні стандарту;

- кількість годин для вивчення профільного предмета складається з кількості годин, відведених Навчальним планом на вивчення відповідного базового предмета, до яких додається необхідна кількість годин із додаткових годин Навчального плану.

Навчальна програма з математики (алгебра і початки аналізу та геометрія) для учнів 10-11-х класів закладів загальної середньої освіти дозволяє вивчати 2 окремих предмети «Алгебра і початки аналізу» та «Геометрія». Семестрова оцінка з математики виводиться як середнє арифметичне семестрових оцінок з двох математичних курсів (алгебри і початків аналізу та геометрії) і здійснюється округлення до цілого числа. Наприклад, учень/учениця має семестрові оцінки 8 з алгебри і початків аналізу та 9 - з геометрії. Тоді середнє значення становитиме (8+9):2=8,5≈9. Отже, семестрова оцінка з математики – 9. Семестрова оцінка з математики у класному журналі виставляється без дати на сторінці з алгебри і початків аналізу в стовпчик із надписом «І семестр. Математика», «ІІ семестр. Математика» та на сторінці зведеного обліку.

РОЗДІЛ IV. ОПИС ОЧІКУВАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМИ ГАЛУЗЯМИ

Загальні вимоги до обов’язкових результатів навчання визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності.

До ключових компетентностей належать:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе та навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основ цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування умінь і навичок, необхідних для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності пов’язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність у житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов’язаних із різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікувати себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров’я і збереження здоров’я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, щопередбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Основою формування ключових компетентностей є досвід здобувачів освіти, їх потреби, які мотивують до навчання, знання та вміння, які формуються в різному освітньому середовищі (закладі загальної середньої освіти, родині), різноманітних соціальних ситуаціях і зумовляють формування ставлення до них.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння. як читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв’язувати проблеми, співпрацюватиз іншими особами. Вимоги до обов’язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів освіти за освітніми галузями конкретизовано в Державних стандартах.

Ключові компетентності

Результати навчання здобувачів освіти повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірці його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв’язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістовно-інформаційних, операційно і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною мовою (і рідною - у разі відмінності) мовами	***Уміння:*** ставити запитання та розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати та перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій активний та пасивний словниковий запас. запас. ***Ставлення:*** розуміння чітких та лаконічних формулювань. ***Навчальні ресурси:*** означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем.
2	Спілкування іноземними мовами	***Уміння:*** здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух (за допомогою американської дактильної абетки), зміст автентичних текстів; читати та розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно (за допомогою дактильної абетки), письмово, за допомогою

		засобів електронного спілкування. ***Ставлення:*** оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови (української жестової мови) та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії (у тому числі альтернативні засоби спілкування) відповідно до різних потреб. ***Навчальні ресурси:*** підручники, словники, жестівники, довідкова література, мультімедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	***Уміння:*** (самостійно або за допомогою) оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати та досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. ***Ставлення:*** усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. ***Навчальні ресурси:*** розв'язання математичних задач, зокрема таких, що моделюють реальні життєві ситуації.
4	Основні компетентності у природничих науках і	***Уміння:*** (самостійно або за допомогою) розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища та

	технологіях	процеси; користуватися технологічними пристроями. ***Ставлення:*** усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови наук, техніки та технологій, усвідомлення ролі наукових ідей у сучасних інформаційних технологіях. ***Навчальні ресурси:*** складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу.
5	Інформаційно-цифрова компетентність	***Уміння:*** (самостійно та за допомогою) структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. ***Ставлення:*** осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язання математичних задач. ***Навчальні ресурси:*** візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів.
6	Уміння вчитися впродовж життя	***Уміння:*** (самостійно та за допомогою) визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. ***Ставлення:*** усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь;

		зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. ***Навчальні ресурси:*** моделювання власної освітньої траєкторії.
7	Ініціативність і підприємливість	***Уміння:*** (самостійно та за допомогою) вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії практичності, ефективності з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. ***Ставлення:*** ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди - це особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. ***Навчальні ресурси:*** завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі).
8	Соціальна і громадянська компетентності	***Уміння:*** (самостійно та за допомогою) висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. ***Ставлення:*** ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; повага до прав людини.

		***Навчальні ресурси*:** завдання соціального змісту.
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	***Уміння:*** (самостійно та за допомогою) висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог (в тому числі за допомогою української жестової мови, альтернативних засобів спілкування), національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування та взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). ***Ставлення:*** культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. ***Навчальні ресурси:*** математичні моделі в різних видах мистецтва.
10	Екологічна грамотність і здорове життя	***Уміння:*** (самостійно та за допомогою) аналізувати та оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні та соціальні наслідки рішень. ***Ставлення:*** усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне, бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. ***Навчальні ресурси:*** навчальні проєкти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх окремих предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища.

Наскрізні лінії є соціально значимими над предметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію навчального середовища – зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі *предмети* – виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються над предметні, міжкласові та загально гімназійні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежність від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою.

Наскрізна лінія	**Коротка характеристика**
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому

	повітрі.
Громадянська відповідальність	Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров’я (текстові завдання, пов’язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов’язані із ризиками для життя і здоров’я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв’язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей,

	складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Очікуванні результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм для учнів закладів загальної середньої освіти І ступеня (затверджені наказами МОН України від 12.08.2022 року № 743-22), ІІ ступеня (затверджені наказами МОН України від 19.02.2021 № 235 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України 17.08.2026 №1430), та ІІІ ступеня (затверджені наказом МОН України від 20.04.2018 № 408 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України 20.06.2025 №890))

РОЗДІЛ V. ПЕРЕЛІК ТИПОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ, НАВЧАЛЬНИХ ТА МОДЕЛЬНИХ ПРОГРАМ

Початкова освіта

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Програма початкової освіти окреслює підходи до організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Програма визначає загальний обсяг навчального навантаження на тиждень, забезпечує взаємозв'язки окремих предметів, їх інтеграцію та логічну послідовність вивчення, які будуть подані в рамках навчальних планів:

Навчальний план для кожного класу розроблений відповідно до Типових освітніх програмам, затверджених Міністерством освіти і науки України.

Класи	Типовий навчальний план
1 - 2 класи	Типовий навчальний план для початкової школи за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Савченко О.Я. 1-2 клас, наказ МОН України від 12.08.2022 року № 743-22.
3 - 4 класи	Типовий навчальний план для початкової школи за Типовою освітньою програмою, розробленою під керівництвом Савченко О.Я. 3-4 клас, наказ МОН України від 12.08.2022 року № 743-22.

Освітню програму укладено за освітніми галузями. Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних

програмах. Зміст кожної освітньої галузі структурується та реалізується за навчальними предметами.

Перелік навчальних предметів/ інтегрованих курсів для 1-4-х класів НУШ:

Українська мова, іноземна мова, математика, я досліджую світ, дизайн і технології, інформатика, мистецтво, фізична культура.

Перелік навчальних програм

Найменування навчальних програм навчальних дисциплін	Ким затверджено	Рік затвердження
Початкова школа		
Початкова школа. Типова освітня програма для 1-2-х класів (автор Савченко О.Я)	Міністерство освіти і науки України від 12.08.2022 року № 743-22	2019
Початкова школа. Типова освітня програма для 3-4-х класів (автор Савченко О.Я.)	Міністерство освіти і науки України від 12.08.2022 року № 743-22	2019

Базова середня освіта

Навчальний план для кожного класу розроблений відповідно до Типових освітніх програм, затверджених Міністерством освіти і науки України.

Класи	Типовий навчальний план
5-9 класи	Типовий навчальний план для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою (наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти» зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 17.08.2026 № 1430 «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів загальної середньої освіти»

На основі обраних модельних навчальних програм закладом розробляються та затверджуються на педагогічній раді навчальні програми предметів, інтегрованих курсів. Така програма містить опис результатів

навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом та/або відповідною модельною навчальною програмою, розподіл навчальних годин на вивчення кожного тематичного блоку, опис видів навчальної діяльності. У модельних навчальних програмах відсутній розподіл навчальних годин у розрізі розділів, тем тощо. Кількість годин, необхідна для вивчення тієї чи іншої теми (розділу, модуля тощо), визначається вчителем/вчителькою у навчальній програмі в межах загальнорічної кількості годин, передбаченої навчальним планом закладу освіти на вивчення цього предмета/інтегрованого курсу, та з урахуванням очікуваних результатів навчання, визначених навчальною програмою.

Розробляючи навчальну програму педагоги можуть вносити зміни у пропонований модельною навчальною програмою зміст навчального предмета/інтегрованого курсу, відповідно до підготовленості класу, навчального плану школи, необхідності своєчасного реагування на конкретні умови, в яких відбувається освітній процес, зокрема: доповнювати зміст програми, включаючи регіональний компонент; розширювати/поглиблювати або ущільнювати зміст окремих елементів (розділів, тем, модулів тощо) програми зважаючи на потреби учнів, матеріально-технічне забезпечення закладу освіти, запити батьків, доповнювати тематику практичних/творчих робіт; вилучати окремі питання, з метою уникнення надмірної деталізації змісту навчального матеріалу. Загальний обсяг таких змін може досягати 20%. Також учитель може змінювати послідовність вивчення тем, не порушуючи логічної послідовності досягнення результатів навчання.

Перелік
модельних навчальних програм для учнів 5-6 класів НУШ

Освітня галузь	**Модельна навчальна програма**	
	назва	**автор(и)**
Мовно-літературна	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.
	Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Яценко Т.О., Качак Т.Б., Кизилова Т.Б., Пахаренко В.І., Дячок С.О.,

		Овдійчук Л.М., Сліжук О.А., Макаренко В.М., Тригуб І.А.
	«Зарубіжна література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ніколенко О.М., Мецевко-Бекерська Л.В., Рудницька Н.П., Туряниця В.Г., Ковальова Л.Л., Орлова О.В., Юлдашева Л.П., Лебідь Д.О.
	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотнікова С.І., Rоваленко О.Я., Коропецька І.Б., Якоб О.М., Самойлюкевич І.М., Добра О.М., Кіор Т.М.
Математична	Модельна навчальна програма «Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Істер О.С.
Природнича	Модельна навчальна програма «Природничі науки. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Засєкіна Т.М., Білик Ж.Р., Лашевська Г.А., Яценко В.С.
Соціальна та здоров'язбережувальна	Модельна навчальна програма «Здоровя, безпека та добробут. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Гущина Н.І., Василашко І.П.
	Модельна навчальна програма	Мелешко Т.В.,

	«Етика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Желіба О.В., Бакка Т.В. Ашортіа Є.Д. Козіна Л.,Є.
Громадянська та історична	Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти	Бурлака О.В., Власова Н.С., Желіба О.В., Щупак І.Я., Майорський В.В., Піскарьова І.О.
	Модельна навчальна програма «Громадянська освіта. 6–9 клас» для закладів загальної середньої освіти	Васильків І. Д., Кравчук В. М., Танчин І. З.
Інформатична	Модельна навчальна програма «Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В.
Технологічна	Модельна навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ходзицька І.Ю., Горобець О.В., Медвідь О.Ю., Пасічна Т.С, Приходько Ю.М.
Мистецька	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти	Масол Л.М., Просіна О.В.
Фізична культура	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Педан О.С., Коломоєць Г. А. , Боляк А. А., Ребрина А. А., Деревянко В. В., Стеценко В. Г., Остапенко О. І., Лакіза О. М., Косик В. М

Перелік
модельних навчальних програм для учнів 7-9 класів НУШ

Освітня галузь	**Модельна навчальна програма**	
	назва	**автор(и)**
Мовно-літературна	Модельна навчальна програма «Українська мова. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Голуб Н.Б., Горошкіна О.М.
	Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Яценко Т.О., Пахаренко В.І., Слижук О.А., Тригуб І.А
	«Зарубіжна література. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудніцька Н.П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А
	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотнікова С.І., Коваленко О.Я., Коропецька І.Б., Якоб О.М., Самойлюкевич І.М., Добра О.М., Кіор Т.М.
	Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної	Редько В.Г., Шаленко О.П.

	середньої освіти	
Математична	Модельна навчальна програма «Алгебра. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Істер О.С.
	Модельна навчальна програма «Геометрія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Істер О.С.
Природнича	Модельна навчальна програма «Біологія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Балан П.Г., Кулініч О.М., Юрченко Л.П.
	Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Кобернік С. Г., Коваленко Р. Р., Гільберг Т. Г., Даценко Л. М.
	Модельна навчальна програма «Фізика. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Кремінський Б. Г., Гельфгат І. М., Божинова Ф. Я., Ненашев І. Ю., Кірюхіна О. О
	Модельна навчальна програма «Хімія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Григорович О. В.
Соціальна та здоров'язбережувальна	Модельна навчальна програма «Здоровя, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Гущина Н.І., Василашко І.П.
	Модельна навчальна програма «Підприємництво і фінансова грамотність. 8-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Панченко С. Ю.
Громадянська та історична	Модельна навчальна програма «Історія України. 7-9 класи» для закладів загальної	Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-

	середньої освіти	Кравчук В. А., Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.
	Модельна навчальна програма «Всесвітня історія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А., Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.
	Модельна навчальна програма «Громадянська освіта. 6–9 клас» для закладів загальної середньої освіти	Васильків І. Д., Кравчук В. М., Танчин І. З.
	Модельна навчальна програма «Провознавство. 9 клас»	Наровлянський О.Д., Пузіков Д.О.
Інформатична	Модельна навчальна програма «Інформатика. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ривкінд Й.Я., Лисенко Т.І., Чернікова Л.А., Шакотько В.В.
Технологічна	Модельна навчальна програма «Технології. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ходзицька І.Ю., Горобець О.В., Медвідь О.Ю., Пасічна Т.С, Приходько Ю.М.
Мистецька	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти	Масол Л.М.
Фізична культура	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Баженков Є. В., Коломоєць Г. А., Боляк А. А., Дутчак М. В., Дніпров О. С., Бідний М. В.,

		Ребрина А. А., Деревянко В. В.,Малечко Т. А., Омельяненко І. О., Волкова І. В., Педан О. С. та інші

Освітню програму укладено за освітніми галузями. Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах. Зміст кожної освітньої галузі структурується та реалізується за навчальними предметами.

Освітня галузь	Предмети, якими реалізовується
5-9 класи	
Мовно-літературна	Українська мова
	Українська література
	Зарубіжна література
	Іноземна мова (англійська)
	Друга іноземна мова (німецька)
Математична	Математика, алгебра, геометрія
Природнича	Інтегрований курс «Природничі науки» географія, фізика, хімія
Соціальна та здоров’язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека, добробут»
	Етика
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти, інтегрований курс «Історія України. Всесвітня історія», Історія України, всесвітня історія, громадянська освіта
Інформатична	Інформатика
Технологічна	Технології
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»
Фізична культура	Фізична культура

Профільна середня освіта

Навчальний план для кожного класу розроблений відповідно до Типових навчальних планів.

Класи	Типовий навчальний план
10-11 класи	Навчальний план для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти, (накази Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 №408 «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня», від 20.06.2025 № 890 «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня»

Зміст кожної освітньої галузі структурується та реалізується за навчальними предметами.

Освітня галузь	Предмети, через які реалізується
10-11 класи	
Мови і літератури	Українська мова Українська література Англійська мова Зарубіжна література
Суспільствознавство	Історія України Всесвітня історія Громадянська освіта (10 класи)
Математика	Алгебра та початки аналізу Геометрія
Природознавство	Географія Фізика і астрономія Хімія Біологія та екологія
Технології	Інформатика
Мистецька	Мистецтво
Здоров’я і фізична культура	Фізична культура Захист України

Перелік
навчальних програм для учнів 10-11 класів

№з/п	Назва навчальної програми	Автор	Коли і ким надано гриф
1.	Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. 10-11 клас. Профільний рівень	Авторський колектив: Голуб Н.Б., Котусенко О.Ю., Горошкіна О.М., Новосьолова В.І., Романенко Ю.О., Кондесюк Т.В., Король О.М., Тарасенко О.О., Сергєєва Н.В. Ткачова Г.В.	Наказ МОН України № 1407 від 23.10.2017 р.
2.	Українська література. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 10-11 клас. Профільний рівень / Рівень стандарт	Авторський колектив: Мовчан Р.В., Молочко С.Р., Дроздовський Д.І., Коваленко Л.Т. Фасоля А.М. Цимбалюк В.І.	Наказ МОН України № 1407 від 23.10.2017 р.
3.	Зарубіжна література 10-11 клас. Рівень стандарту. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		Наказ МОН України від 03.08.2022 № 698
4.	Навчальні програми з іноземних мов. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10 – 11 класи		Наказ МОН України № 407 від 20.04.2018 р.

5.	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Історія України 10-11 (рівень стандарт)		Наказ МОН України від 03.08.2022 № 698
6.	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Всесвітня історія 10-11 (рівень стандарт)		Наказ МОН України від 03.08.2022 № 698
7.	Навчальна програма з математики (алгебра і початки аналізу та геометрія) для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів. Рівень стандарту		Наказ МОН України № 1407 від 23.10.2017 р.
8.	Біологія і екологія 10-11 класи (рівень стандарту) навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		Наказ МОН України № 1407 від 23.10.2017 р.
9.	Географія 10-11клас. Рівень стандарту.		Наказ МОН України від 03.08.2022 № 698
10.	Фізика і Астрономія 10-11 (рівень стандарту).	Авторський колектив під керівництвом Ляшенка О.І.	Наказ МОН України від 24.11.2017 № 1539
11.	Хімія 10-11класи (рівень стандарту) навчальна програма для закладів загальної середньої освіти	Укладачі: Дубовик О.А.(голова робочої групи), Бобкова О.С., Вороненко Т.І., Глазунов М.М., Іваха Т.С., Рогожнікова О.В.	Наказ МОН України № 1407 від 23.10.2017 р.
12.	Фізична культура 10-11	Тимчик М.В.,	Наказ МОН

	класи (рівень стандарту). Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів	Алексейчук Є.Ю., Деревянко В.В., Єрмолова В.М., Сілкова В.О.	України від 03.08.2022 № 698
13.	Навчальна програма "Захист України" для закладів загальної середньої освіти (рівень стандарту)	Колектив авторів	Наказ МОН України від 13.09.2023 № 1121-23
14.	Інформатика Навчальна програма вибірково-обов'язкового предмету для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів.Рівень стандарту.		Наказ МОН України № 1407 від 23.10.2017 р.
15.	Навчальна програма для учнів 10-11 класів закладів загальної середньої освіти «Мистецтво. 10-11 клас» (рівень стандарту)		Наказ МОН України № 1407 від 23.10.2017 р

РОЗДІЛ VI. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Організація освітнього процесу під час дистанційного навчання може передбачати навчальні (у тому числі практичні, лабораторні) заняття, вебінари, онлайн форуми та конференції, самостійну роботу, дослідницьку, пошукову, проєктну діяльність, навчальні ігри, консультації та інші форми організації освітнього процесу.

Організація освітнього процесу має забезпечувати регулярну та змістовну взаємодію суб’єктів дистанційного навчання, з використанням

форм індивідуальної та колективної навчально-пізнавальної діяльності учнів, а також здійснення ними самоконтролю під час навчання. Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних та корекційно-розвиткових занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації в синхронному або асинхронному режимі.

Педагогічні працівники самостійно визначають режим (синхронний або асинхронний) проведення навчальних занять. При цьому не менше 30 відсотків навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу освіти, забезпечується в синхронному режимі.

Для учнів, які не можуть взяти участь у синхронному режимі взаємодії з поважних причин (стан здоров'я, відсутність доступу (обмежений доступ) до мережі Інтернет або технічних засобів навчання, зокрема дітей із сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, багатодітних, малозабезпечених сімей тощо), заклад освіти забезпечує використання інших засобів комунікації, доступних для учнів за особистою заявою батьків/офіційних представників (телефонний, поштовий зв'язок тощо).

Заклад освіти забезпечує регулярне відстеження результатів навчання учнів, а також надання їм підтримки в освітньому процесі (за потреби).

Оцінювання результатів навчання учнів проводяться за видами оцінювання, визначеними спеціальними законами, і відповідно до критеріїв, визначених Міністерством освіти і науки України. Оцінювання результатів навчання учнів може здійснюватися очно або дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій.

Перевірка робіт учнів відбувається в термін, вказаний учителем. Якщо робота на перевірку надана невчасно, її перевірка здійснюється тільки за згодою вчителя. Вчитель має право за певними видами робіт здійснювати вибіркову перевірку надісланих учнями виконаних завдань.

Облік навчальних занять і результатів навчання учнів під час дистанційного навчання здійснюється відповідно до законодавства. Організація освітнього процесу під час дистанційного навчання здійснюється з дотриманням вимог законодавства про освіту, захист персональних даних, а також санітарних правил і норм (щодо формування розкладу навчальних занять, рухової активності (фізкультхвилинок), вправ для очей, тривалості виконання завдань для самопідготовки у позанавчальний час). Облік навчальних занять і результатів навчання під час дистанційного освітнього процесу здійснюється відповідно до законодавства (у класному журналі, свідоцтвах досягнень).

РОЗДІЛ VII. ОПИС ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання результатів навчання здобувачів освіти врегульовано:

- ст.17 Закону України «Про повну загальну середню освіту»;
- Порядком переведення учнів закладу загальної середньої освіти на наступний рік навчання, затвердженим наказом МОН України від 14.07.2015 року №762, зі змінами внесеними наказами МОН України від 08.05.2019 року №621, 01.03.2021 року №268, 06.02.2025 №154, 15.04.2025 №570, 05.09.2025 №1213;
- Інструкцією з ведення класного журналу учнів 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженою наказом МОН України від 03.06.2008 року №496 «Про затвердження Інструкції з ведення класного журналу учнів 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів»;
- Методичними рекомендаціями щодо заповнення Класного журналу учнів початкових класів, затвердженими наказом МОН України від 07.12.2018 року №1362, зі змінами внесеними наказами МОН України від 09.01.2020 року №21 та від 02.09.2020 року №1096;
- Наказами МОН України від 13.07.2021 №813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти», від 14.08.2026 № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти».
- Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання», від 21.08.2013 №1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти».

Оцінювання в закладі здійснюється з метою створення сприятливих умов для розвитку талантів і здібностей здобувачів освіти, формування компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей та потреб учнів, а також визначення ступеня якості освітнього процесу та шляхів підвищення його ефективності.

Основними функціями оцінювання результатів навчання здобувачів освіти є: мотиваційна, діагностувальна, коригувальна, прогностична, навчально-перевірювальна, розвивальна, виховна.

Відповідно до мети оцінювання пріоритетними є формувальна та діагностувальна функції оцінювання. Об'єктами оцінювання здобувачів освіти є результати навчання учнів, у тому числі процес їх досягнення.

Навчальні досягнення учнів підлягають формувальному і підсумковому оцінюванню.

Формувальне оцінювання**,** метою якого є відстеження особистісного розвитку учнів й ходу опановування ними навчального досвіду як основи компетентності та побудови індивідуальної освітньої траєкторії особистості, є невід'ємним складником освітнього процесу та здійснюється постійно. Формувальне оцінювання передбачає організацію учителем діяльності учнів щодо усвідомлення ними цілей та очікуваних результатів навчання, способів їх досягнення та визначення подальших навчальних дій щодо покращення досягнень за результатами зворотного зв'язку.

Застосування формувального оцінювання уможливлює розв'язання таких освітніх завдань: підтримання бажання вчитися та прагнути максимально можливих результатів; сприяння оптимальному темпу здобуття освіти учнів; формування в учнів упевненості у собі, усвідомлення своїх сильних сторін; формування в учнів рефлексивного ставлення до власних помилок і розуміння їх як невід'ємних етапів на шляху досягнення успіху; забезпечення постійного зворотного зв'язку щодо сприйняття та розуміння учнями навчального матеріалу; здійснення діагностування особистісного розвитку та навчальних досягнень учнів на кожному з етапів навчання.

Об'єктами формувального оцінювання є: процес навчання учнів, результат їх навчальної діяльності на певному етапі навчання.

Провідна роль у формувальному оцінюванні належить критеріям, за якими воно здійснюється. Критерії оцінювання визначаються вчителем (із поступовим залученням до цього процесу учнів) відповідно до кожного виду роботи та виду діяльності учнів.

Орієнтирами для визначення критеріїв формувального оцінювання є вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів початкової школи, визначені Державним стандартом початкової освіти до певного циклу навчання (1-2 класи та 3-4 класи), і очікувані результати, зазначені в Типових навчальних планах для 1-2-х та 3-4-х класів початкової школи з українською мовою навчання до типової освітньої програми, розробленої під керівництвом Савченко О.Я., затвердженої наказом МОН України від 12.08.2022 року № 743-22 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2-х та 3-4-х класів закладів загальної середньої освіти»; для учнів 5-9-х класів – рекомендації, затверджені наказом МОН України від 14.08.2026 року №1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»; для учнів 10-11-х класів – орієнтовні вимоги, затверджені наказом МОН України від 21.08.2013 №1222 «Про затвердження орієнтовних вимог

оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти».

Формувальне оцінювання здійснюється шляхом:

- педагогічного спостереження учителя за навчальною та іншими видами діяльності учнів;
- аналізу учнівських портфоліо;
- попередніх навчальних досягнень учнів;
- результатів діагностувальних робіт;
- самооцінювання та взаємооцінювання результатів діяльності учнів;
- оцінювання особистісного розвитку та соціалізації учнів їхніми батьками;
- застосування прийомів отримання зворотного зв'язку щодо сприйняття та розуміння учнями навчального матеріалу.

У початкових класах учителі дотримуються алгоритму діяльності під час організації формувального оцінювання та використовують інструментарій формувального оцінювання, що запропоновано у Методичних рекомендаціях щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, затверджених наказом МОН України від 13.07.2021 року №813.

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, результати оцінювання особистісних надбань учнів у 1-4-х класах та об’єктивних результатів навчання здобувачів освіти 1-2-х класів виражаються вербальною оцінкою.

Формулювання оцінювальних суджень, визначення рівня результату навчання здійснюється на основі Орієнтовної рамки оцінювання результатів навчання учнів 1-4-х класів закладів загальної середньої освіти.

Метою підсумкового оцінювання є співвіднесення навчальних досягнень учнів з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначеними Державним стандартом.

Об'єктом підсумкового оцінювання є результати навчання здобувачів освіти початкової школи за рік.

Під час підсумкового оцінювання зіставляються навчальні досягнення учнів з очікуваними результатами навчання, з урахуванням Орієнтовної рамки оцінювання. Основою для підсумкового оцінювання результатів за рік є: результати виконання діагностувальних робіт, записи оцінювальних суджень про результати навчання, зафіксовані на носіях зворотного зв’язку з батьками, спостереження вчителя в процесі формувального оцінювання. Результати підсумкового річного оцінювання фіксуються в класному журналі та свідоцтвах досягнень.

Відповідно до рішення педагогічної ради (протокол №1 від 31.08.2026 року) оцінювання об’єктивних результатів навчання здобувачів освіти 1-2-х класів здійснюється вербально, а 3-4-х класів виражається рівневою оцінкою.

З метою реалізації індивідуального підходу до учнів під час підсумкового оцінювання результатів навчання та створення можливостей здобувачам освіти виявляти відповідальність за власне учіння і досягати максимально можливих результатів навчання за 10-15 днів до кінця навчального року узагальнюються результати навчання учнів з предметів вивчення/інтегрованих курсів за кожним блоком обов'язкових результатів навчання, який окреслений у свідоцтві досягнень, та визначається стан сформованості/рівень результатів навчання учня/учениці з урахуванням динаміки їх формування.

Педагогічні працівники, які працюють у 1-4-х класах, дотримуються конфіденційності під час інформування учнів та їхніх батьків про результати оцінювання.

За підсумками навчального року учні 1-4-х класів отримують свідоцтва досягнень, де фіксується розгорнута характеристика результатів навчання учнів, здобутих протягом навчального року. Крім того, учні 4-х класів отримують свідоцтво про здобуття початкової освіти, де присвоєно серія та номер та електронні екземпляри яких зберігаються в ЄДЕБО. Паперова копія свідоцтва про здобуття початкової освіти видруковується та видається у закладі на підставі заяви одного з батьків або інших законних представників учня.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень як окремих учнів, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Система оцінювання учнів 5-9-х класів має на меті допомогти вчителеві конкретизувати навчальні досягнення учнів і надати необхідні інструменти для впровадження об’єктивного й справедливого оцінювання результатів навчання.

Оцінюванню підлягають результати навчання учнів 5-9-х класів з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов’язкового освітнього компонента навчального плану закладу освіти. Оцінювання результатів навчання учнів зорієнтовано на ключові компетентності й наскрізні вміння та вимоги до обов’язкових результатів навчання у відповідній освітній галузі,

визначені Державним стандартом базової середньої освіти, затвердженим Постановою КМУ від 30 вересня 2020 р. №898.

Оцінювання учнів 5-9-х класів здійснюється згідно наказу МОН України від 14.08.2026 р. № 1427 «Про затвердження Рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9-х класів загальної середньої освіти».

Відповідно до наказу № 1427 чинними залишаються компетентнісний підхід до оцінювання та академічна свобода вчительства у плануванні процедур оцінювання. Натомість спрощено механізм фіксації результатів навчання в журналі.

Учитель оцінює досягнення учнями результатів навчання, визначених Державним стандартом і конкретизованих у модельних навчальних та навчальних програмах. Йдеться про очікувані результати, яких учні мають досягти під час опанування відповідних тем, розділів або модулів.

Очікувані результати навчання, визначені програмою на семестр або навчальний рік, є основою для планування освітнього процесу та оцінювання учнів, зокрема для виставлення семестрових і річної оцінок.

Учитель у межах своєї академічної свободи самостійно обирає інструменти для проведення оцінювання результатів навчання.

Згідно рекомендацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 14.08.2026 р. № 1427 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 5-9-х класів загальної середньої освіти», основними видами оцінювання є формувальне, поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне, державна підсумкова атестація).

Згідно рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти, відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти формувальне оцінювання має бути спрямоване на зворотний зв’язок, виявлення навчальних потреб і коригування навчання.

Мета формувального оцінювання — надати учням зворотний зв’язок, виявити їхні навчальні потреби та за потреби скоригувати освітній процес. Його результати не враховують під час підсумкового оцінювання.

Учитель самостійно обирає шкалу формувального оцінювання — вербальну, рівневу або бальну. Результати можна фіксувати у зручний спосіб: у нотатках, щоденниках спостережень тощо. Це робочий інструмент учителя, який не потрібно оформлювати як окрему звітність.

Вносити результати формувального оцінювання до класного журналу не обов’язково.

Оцінки, отримані під час формувального оцінювання, не враховують у підсумковій оцінці. За потреби в журналі можна зробити запис «Формувальна» у стовпці з датою.

Поточне оцінювання проводять для встановлення й фіксації проміжного рівня досягнення результатів навчання в межах теми, модуля або розділу.

Поточну оцінку виставляють у балах за виконану діяльність або навчальне завдання відповідно до визначених критеріїв. Вона впливає на підсумкову оцінку та фіксується в класному журналі без обов'язкових позначок чи індексів за групами результатів.

Поточні оцінки не потрібно виставляти на кожному уроці або за кожне виконане завдання.

Частоту поточного оцінювання вчитель визначає самостійно — з урахуванням змісту програми, кількості годин і специфіки результатів, які оцінюють.

Поточні оцінки фіксуються у класному журналі без обов'язкового зазначення груп результатів — ГР1, ГР2, ГР3 або ГР4. Водночас учитель може використовувати індексування як додатковий робочий інструмент.

Поведінка, дисциплінованість, старанність, темп роботи та інші особистісні характеристики учня не є підставою для визначення оцінки.

Ставлення й цінності можуть враховуватися лише тоді, коли вони прямо закладені в програмі як результати навчання.

Тематичне оцінювання можна здійснювати одним із кількох способів або поєднувати їх:

- узагальнити поточні оцінки, отримані протягом вивчення теми, модуля або розділу;
- виставити оцінку за підсумкову тематичну роботу, яка охоплює ключові результати навчання, передбачені програмою;
- узагальнити поточні оцінки та оцінку за підсумкову тематичну роботу.

Проводити окрему підсумкову роботу після кожної теми, розділу чи модуля не обов'язково.

Семестрове оцінювання здійснюється на основі тематичних оцінок, а якщо тематичні оцінки не виставляли — поточних. Також може враховуватися семестрова підсумкова робота. Вона має охоплювати результати навчання, передбачені програмою на відповідний період. Оцінку за таку роботу фіксують у журналі без уточнення груп результатів.

За семестр виставляють одну семестрову оцінку з предмета або інтегрованого курсу. Оцінка за семестр може бути скоригованою.

Річне оцінювання здійснюється на підставі оцінок за перший і другий семестри (рішення педагогічної ради від 31.08.2026, протокол №1).

Річну оцінку можна визначати як середнє арифметичне семестрових оцінок або за іншими підходами, закріпленими у шкільних правилах. Окрему річну підсумкову роботу проводити не передбачено, крім окремих випадків для учнів на індивідуальних формах навчання.

Річна оцінка також може бути скоригованою.

Оцінювання здобувачів освіти 10-11-х класів здійснюється відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом МОН України від 13.04.2011 року №329 та Орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом МОН України від 21.08.2013 року №1222 (зі змінами, внесеними згідно з наказом МОН №1009 від 19.08.2016 року) «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти».

Результати навчання здобувачів освіти 10-11 класів підлягають поточному, підсумковому тематичному, семестровому й річному оцінюванням.

Зокрема, при виставленні тематичної оцінки учням, мають враховуватись всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми.

Відповідно до ступеня оволодіння знаннями і способами діяльності виокремлюються чотири рівні навчальних досягнень учнів: початковий, середній, достатній, високий.

Оцінювання здійснюється у процесі повсякденного вивчення результатів навчальної роботи учнів, а також за результатами перевірки навчальних досягнень учнів: усної (індивідуальне, групове, фронтальне опитування), письмової (самостійна робота, контрольна робота, тематична контрольна робота, тестування, та інші).

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту.

Річне оцінювання здійснюється на підставі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. При виставлення річної оцінки мають враховуватися: динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом року; важливість тем, які вивчались у І та ІІ семестрах,

тривалість їх вивчення та складність змісту; рівень узагальнення й уміння застосовувати набуті протягом навчального року знання тощо.

Оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття початкової, базової середньої чи профільної середньої освіти, вимогам державних стандартів здійснюється шляхом державної підсумкової атестації (у разі її проведення). Зміст, форми і порядок проведення державної підсумкової атестації визначаються і затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Оцінювання навчальних досягнень дітей з ООП здійснюється згідно з методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами та обсягом матеріалу, визначеним індивідуальною навчальною програмою.

Вступ

Відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту» від 06 червня 2024 року № 3788-IX дошкільний підрозділ Комунальної установи Сумський навчально-виховний комплекс № 16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа I–III ступенів – дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради спрямовує свою діяльність на забезпечення права кожної дитини на доступну та якісну дошкільну освіту, створення умов для її цілісного та всебічного розвитку, виховання, навчання та соціалізації, формування життєвих навичок і компетентностей.

Освітній процес організовується з урахуванням самоцінності дошкільного дитинства, дитиноцентризму, особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів, вікових та індивідуальних особливостей, потреб, здібностей, інтересів і можливостей кожної дитини.

Освітня програма дошкільного підрозділу розроблена відповідно до вимог законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Конвенції ООН про права дитини, інших нормативно-правових актів у сфері освіти, Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33, та з урахуванням особливостей організації освітнього процесу в умовах воєнного стану.

Освітня програма визначає зміст та організацію освітнього процесу, основні напрями діяльності педагогічних працівників, форми і методи роботи з дітьми, спрямовані на забезпечення їхнього гармонійного розвитку та досягнення визначених державним стандартом результатів дошкільної освіти.

Освітня програма визначає:

– зміст та організацію освітнього процесу, спрямованого на цілісний і всебічний розвиток дитини дошкільного віку;

– загальний обсяг освітнього навантаження, освітні компоненти та очікувані результати навчання і розвитку дітей, зокрема набуття ними ключових компетентностей та життєвих навичок;

– зміст освітньої діяльності за освітніми напрямами, їх взаємозв’язок, наступність і логічну послідовність реалізації відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дітей;

– форми організації освітнього процесу, види дитячої діяльності, методи та прийоми взаємодії педагогічних працівників з дітьми;

– особливості організації освітнього процесу в умовах воєнного стану, з урахуванням необхідності забезпечення безпеки та психологічного благополуччя дітей;

– особливості організації інклюзивного освітнього середовища, забезпечення рівного доступу до дошкільної освіти та врахування індивідуальних освітніх потреб дітей;

– систему внутрішнього забезпечення якості дошкільної освіти, спрямовану на постійне вдосконалення освітнього процесу та забезпечення його якості.

Зміст освітньої програми передбачає:

– формування основ соціальної адаптації та життєвої компетентності дитини;

– формування у дошкільників базису трудового виховання, як складової системи гармонійного розвитку особистості;

– виховання елементів природо-доцільного світогляду, розвиток позитивного емоційно-ціннісного ставлення до довкілля;

– утвердження емоційно-ціннісного ставлення до практичної та духовної діяльності людини;

– розвиток потреби в реалізації власних творчих здібностей.

Мета та Завдання освітньої програми:

– забезпечення права кожної дитини на доступну та якісну дошкільну освіту, створення безпечного, комфортного, розвивального та інклюзивного освітнього середовища;
– забезпечення якісної організації та здійснення освітнього процесу в дошкільному підрозділі КУ Сумський НВК №16 Сумської міської ради;
– створення умов для гармонійного фізичного, психічного, соціального, емоційного, пізнавального та творчого розвитку дітей з урахуванням їхнього віку, індивідуальних потреб, здібностей, інтересів та можливостей;
– реалізація дитиноцентричного, особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів в організації освітнього процесу;
– формування у дітей ключових компетентностей, життєвих навичок, самостійності, ініціативності, відповідальності, творчості та здатності до самореалізації;
– забезпечення наступності та перспективності між дошкільною та початковою освітою, формування у дітей психологічної та компетентнісної готовності до навчання у школі;
– організація освітнього процесу на основі ігрової та інших видів дитячої діяльності, їх інтеграції та взаємозв’язку для забезпечення ефективного розвитку дитини;
– розвиток мовленнєвої та комунікативної компетентностей, культури мовлення, уміння слухати, висловлювати власну думку, спілкуватися та взаємодіяти з дітьми і дорослими;
– розвиток логіко-математичної, пізнавальної та дослідницької компетентностей, формування інтересу до пізнання навколишнього світу;
– виховання у дітей ціннісного ставлення до себе, інших людей, родини, України, культури, природи та довкілля, поваги до державної мови, народних

традицій і звичаїв, культурної спадщини українського народу та інших народів;
– формування у дітей соціальної та емоційної компетентності, уміння розпізнавати та виражати власні емоції, регулювати поведінку, співпереживати, співпрацювати та конструктивно розв'язувати конфліктні ситуації;
– створення умов для соціальної адаптації та емоційного благополуччя кожної дитини, підтримки її позитивної самооцінки, упевненості у власних силах та відчуття безпеки;
– забезпечення психолого-педагогічної підтримки дітей відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей, потреб і можливостей;
– забезпечення умов для інклюзивного навчання, участі кожної дитини в освітньому процесі та реалізації її права на повноцінний розвиток незалежно від індивідуальних особливостей;
– здійснення корекційно-розвиткової роботи та надання необхідної психолого-педагогічної підтримки дітям, які її потребують;
– в умовах воєнного стану забезпечення безпеки життєдіяльності, психологічного благополуччя дітей, емоційної підтримки та формування стійкості до стресових ситуацій;
– розвиток творчих здібностей, уяви, фантазії, допитливості, підтримка дитячої ініціативи та творчого самовираження у різних видах діяльності;
– формування навичок самообслуговування, праці, відповідального ставлення до доручень та результатів власної діяльності;
– виховання бережливого та відповідального ставлення до природи, формування екологічної компетентності;
– забезпечення педагогіки партнерства та єдності підходів до виховання і розвитку дітей у дошкільному підрозділі та сім'ї;
– здійснення психолого-педагогічної просвіти батьків або інших законних представників дітей, підвищення їхньої компетентності з питань розвитку, виховання, навчання, охорони та зміцнення здоров'я дітей;
– формування шанобливого ставлення до особистості дитини, її думок, почуттів, потреб, інтересів та результатів її діяльності;
– забезпечення постійного професійного розвитку та підвищення професійної майстерності педагогічних працівників, удосконалення сучасних форм, методів і технологій дошкільної освіти;
– забезпечення внутрішньої системи якості дошкільної освіти, моніторингу результатів освітньої діяльності та постійного вдосконалення освітнього процесу.

Прогнозований результат освітньої програми:

Для здобувачів освіти:
– створення безпечних і комфортних умов для всебічного розвитку кожної дитини;
– збереження та зміцнення фізичного і психічного здоров'я, формування навичок безпечної поведінки;

– формування ключових компетентностей, життєвих та соціально-емоційних навичок;
– розвиток мовленнєвих, пізнавальних, логіко-математичних і творчих здібностей;
– формування ціннісного ставлення до себе, родини, України, природи та суспільства;
– забезпечення індивідуальної підтримки та рівних можливостей для кожної дитини;
– формування самостійності, ініціативності та готовності до подальшого навчання.

Для педагогів:

– створення умов для підвищення професійної майстерності педагогічних працівників;
– забезпечення професійної компетентності педагогів для якісної реалізації освітньої програми;
– впровадження сучасних педагогічних та інноваційних технологій;
– підтримка інноваційної діяльності та професійного розвитку педагогів.

Організація освітнього процесу в дошкільному підрозділі КУ Сумський НВК№16 СМР буде здійснюватися відповідно до власної концепції за пріоритетними напрямами:

1. Формування соціально-громадянської компетенції дітей дошкільного віку як складової національного виховання.
2. Створення умов для підвищення фахового рівня педагогічних працівників щодо організації освітнього процесу за змішаною формою організації освітнього процесу.
3. Організація психологічної, методичної підтримки педагогічних працівників. Надання різних видів психологічно-педагогічної підтримки дітям, батькам.
4. Розвивати творчі здібності дітей дошкільного віку засобами художньо-естетичного розвитку під час освітньої діяльності з метою стабілізації психоемоційного стану дітей в умовах воєнного часу.

Педагогічні працівники дошкільного підрозділу забезпечують реалізацію змісту дошкільної освіти відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти України) та сприяють формуванню у дітей ключових компетентностей і життєвих навичок.

Обов'язковий мінімум передбачає:

- ✓ компетентнісний підхід до розвитку особистості, збалансованість набутих знань, умінь, навичок, сформованих бажань, інтересів, намірів та особистісних якостей і вольової поведінки дитини;
- ✓ надання пріоритету соціально-моральному розвитку особистості, формування у дітей вміння узгоджувати особисті інтереси з колективними;

✓ формування у дітей цілісної, реалістичної картини світу, основ світогляду;

✓ забезпечення індивідуального особистісного розвитку дітей дошкільного віку.

Забезпечення наступності і перспективності в освітньому процесі між дошкільною і початковою освітою полягає у послідовності чинних програм розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного віку та освітньої програми для 1 класу початкової школи.

Формування позитивної мотивації здобувачів освіти до освітньої діяльності здійснюється через розвиток життєвих компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві.

Структура освітньої програми :

Визначення освітніх ліній відповідно до Базового компонента дошкільної освіти, визначення загального обсягу навантаження на кожний вік дитини: ранній вік (1,5-3 рік життя), молодший вік (3-4 рік життя), середній вік (4-5 рік життя), старший дошкільний вік (5-6 (7) рік життя).

Нормативно – правові документи, за якими працюватиме дошкільний підрозділ КУ Сумський навчально – виховний комплекс №16 СМР:

Напрям діяльності	Нормативно-правові документи
Діяльність дошкільного підрозділу закладу освіти	Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти), затверджений наказом МОН України від 12.01.2021 № 33. Закон України «Про дошкільну освіту» від 06.06.2024 № 3788-IX. Чинна редакція — від 01.01.2026. Закон України «Про освіту» зі змінами від 04.06.2024р. № 3760-IX Закон України «Про охорону дитинства» зі змінами від 25.03.2026р. № 4824-IX Закон України «Про фізичну культуру і спорт» зі змінами від 04..12.2025р. № 4708- IX Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» зі змінами від 21.08.2025р. № 4574-IX Конвенція про права дитини лист Міністерства закордонних справ України від 16.11.2023 № 72/14-612-138441 Положення про заклад дошкільної освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12.03.2003 №305 зі змінами від 26.09.2023р. №1022) Професійний стандарт «Вихователь дошкільної освіти»

	(наказ Міністерства економіки України від 19.10.2021 №755-21) Планування роботи закладу дошкільної освіти на рік (лист МОН від 07.07.2021 №1/9-344) Про окремі питання діяльності закладів дошкільної освіти у 2023-2024 навчальному році (додаток до листа МОН від 21.08.2023 №1/12490-23) Щодо безкоштовного харчування дітей в закладах дошкільної освіти, які мають статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, або з числа внутрішньо переміщених осіб (22.01.2021 №1-9/50) Санітарний регламент для закладів дошкільної освіти, затверджений наказом МОЗ України від 24.03.2016 № 234, у редакції наказу МОЗ України від 21.10.2025 № 1604. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» зі змінами від 09.08.2023 № 3302-IX Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 08.11.2023 № 3446-IX Лист МОН від 29.07.2026 № 1/16388-26 «Про застосування англійської мови в закладах дошкільної освіти»
Організація освітнього процесу	Інструктивно-методичні рекомендації «Щодо організації роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах» (від 02.09.2016 №1/9-454) Інструктивно-методичні рекомендації «Організація фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільних навчальних закладах» (від 02.09.2016 №1/9-456) Щодо організації роботи дошкільних навчальних закладів по ознайомленню дітей із народними традиціями, святами та обрядами (лист МОН від 20.10.2016 №1/9-561) Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти (лист МОН від 19.04.2018 №1/9-249) Методичні рекомендації щодо комунікації з дітьми дошкільного віку з родин учасників ООС/АТО, внутрішньо переміщених осіб та організації взаємодії з їхніми батьками (лист МОН від 12.12.2019 №1/9-766) Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні (лист МОН від 29.03.2022 №1/3737-22) Про методичні рекомендації “Перша психологічна допомога”. Алгоритм дій (лист МОН від 04.04.2022 №1/3872-22) Про деякі питання національно-патріотичного виховання в

	закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641(Наказ МОН від 06.06.2022 №527)
Зміст освітньої роботи з дітьми	Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) (наказ МОН 26.11.2025 р. №1557) Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти (лист МОН від 16.03.2021 №1/9-148) Щодо освітніх програм у закладах дошкільної освіти (лист МОН від 09.12.2019 №1/9-750)
Інклюзивна освіта дітей	Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти (наказ МОН України від 08.06.2018 №609) Щодо створення інклюзивного освітнього середовища в закладах дошкільної освіти (лист МОН 25.06.2020 № 1/9-348) Порядок організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти (постанова КМУ 10.04.2019 №530 Про методичні рекомендації щодо визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки у дітей раннього та дошкільного віку (лист МОН від 08.06.2022 №4/1196-22)
Моніторинг якості освіти	Порядок проведення моніторингу якості освіти (наказ МОН від 16.01.2020 №54) Про затвердження уніфікованої форми акта, що складається за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері освіти (наказ МОН від 05.08.2019 №1070) Методичні рекомендації з питань формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах дошкільної освіти (наказ Державної служби якості освіти України від 30.11.2020 №01-11/71) Щодо організації медико-педагогічного контролю на заняттях з фізкультури в закладах дошкільної освіти (лист МОН від 12.12.2019 № 1/9-765)
Безпека життєдіяльності	«Порядок реагування на випадки булінгу (цькування)» та «Порядок застосування заходів виховного впливу», затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1646 та зареєстровані в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2020 за № 11/34394. Щодо організації роботи та дотримання вимог з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності у закладах дошкільної освіти» (лист МОН від 14.02.2019 №1/11-1491)

	Методичні рекомендації щодо проведення просвітницької роботи з учасниками освітнього процесу в закладах дошкільної освіти з питань уникнення вражання мінами, вибухонебезпечними предметами та ознайомлення з правилами поводження в надзвичайних ситуаціях (лист МОН від 25.04.2022 №1/4428-220

Розділ І. Загальний обсяг навантаження та очікувані результати навчання здобувачів освіти

Освітній процес у дошкільному підрозділі Комунальної установи «Сумський навчально-виховний комплекс № 16 імені Олексія Братушки "Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів — дошкільний навчальний заклад" Сумської міської ради» здійснюватиметься на основі відповідного програмно-методичного забезпечення та становитиме єдиний комплекс освітніх компонентів, спрямованих на досягнення вихованцями результатів навчання, визначених Базовим компонентом дошкільної освіти, а також чинними освітніми комплексними, парціальними та корекційно-розвивальними програмами, рекомендованими Міністерством освіти і науки України.

Комунальна установа Сумський навчально - виховний комплекс №16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради, м. Суми, Сумської області спрямовує свою діяльність на реалізацію основних завдань дошкільної освіти у контексті положень Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р.

Організація діяльності дошкільного підрозділу закладу освіти залежатиме від тривалості правового режиму воєнного стану в Україні та епідемічної ситуації у Сумському регіоні. Враховуючи дію режиму воєнного стану, навчальний процес в закладі буде проводитися за інституційною формою навчання (очна та дистанційна).

Освітній процес у дошкільному підрозділі Комунальної установи Сумський навчально - виховний комплекс №16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради здійснюється за програмами, рекомендованими Міністерством освіти і науки України та регіональними парціальними програмами.

Зміст інваріантної складової Базового компонента дошкільної освіти забезпечується через програму розвитку дитини від народження до 6 років «Я у Світі», (нова редакція) у 2х частинах, від народження до трьох років / О.П. Аксьонова, А.М. Аніщук, Л.В. Артемова та ін.; наук. кер. О.Л. Кононко. – Київ: ТОВ «МЦФЕР – Україна», 2019-488с. (рекомендованої Міністерством освіти і науки України (лист МОНУ від 12.07.2019р. №1/11-6326)).

Варіативна складова Базового компонента дошкільної освіти реалізується через роботу гуртків та інтеграцію змісту парціальних програм у різні види діяльності.

№ з/п	Назва	Автор	Документ про надання грифа	Група у якій реалізується	П.І.Б. педагога
Парціальні					
1	Програма з морального виховання дітей (освітня лінія «Дитина в соціумі»).	Л.В. Лохвицька	Лист ІІТЗО від 25.07.2014 № 14.1/12-Г-1359	Групи дошкільного віку	Вихователі груп дошкільного віку
2	Програма з фізичного виховання «Казкова фізкультура»	М.М. Єфименко	Лист ІІТЗО від 11. 06. 2014 р. № 14.1/12-Г-869	Групи раннього та дошкільного віку	Вихователі групи раннього та дошкільного віку
3	«Україна - моя Батьківщина». Програма національно-патріотичного виховання.	О.М. Каплуновська, І.І. Кичата, Ю.М. Палець; за наук. ред. О.Д. Рейпольської	Лист ІІТЗО від 25. 06. 2016 р. № 2.1/12-Г-85	Групи дошкільного віку	Вихователі груп дошкільного віку
Корекційно-розвивальні програми					
1	Комплексна програма розвитку дітей дошкільного віку з аутизмом «Розквіт»	Т.В. Скрипник	Гриф Міністерства освіти і науки. від 04.04.2013 № 1/11-6544.	Групи дошкільного віку	Практичний психолог, корекційні педагоги
2	Програма розвитку дітей дошкільного віку від 3 до 7 років «ВІКОНЕЧКО»	Т.В. Сак	Гриф Міністерства освіти і науки від 12.04.13 №1/11-6943	Групи дошкільного віку	Практичний психолог, корекційні педагоги
3	«Психологічні перлинки для кожної дитинки»	Н.О. Сидоренко	Листа МОН від 16.07.2021 № 1/9-363	Групи раннього та дошкільного віку	Вихователі груп дошкільного віку, практичний психолог

Мережа груп:

У навчальному році укомплектовано 3 групи, із них:

1 група дітей раннього віку (від 1,5 до 3 років),

1 різновікова група дітей (від 3 до 5 років),

1 група дітей старшого дошкільного віку (від 5 до 6 (7) років) – (інклюзивна група, для дітей з ООП).

Навчальний рік починається 1 вересня і закінчується 31 травня.

З 1 червня по 31 серпня триває оздоровчий період, під час якого освітня робота формується відповідно до вимог чинного законодавства.

Режим закладу освіти розроблено з урахуванням проведення освітньої роботи.

На час воєнного стану розроблено орієнтовний режим роботи:
Освітній процес в дошкільному підрозділі проходить за змішаною формою (в дистанційному форматі та/або очно).

Режим дня і мережа дошкільного підрозділу:

– група раннього віку - 5 годин;

– 1 різновікова група – 8,5 годин;

– старша дошкільна група – 11 годин.

Під час сигналу «Повітряна тривога» всі учасники освітнього процесу (педагоги, батьки, діти та інший персонал дошкільного підрозділу) зобов'язані негайно пройти до найближчого укриття для забезпечення безпеки життя і здоров'я.

Освітня та режимна діяльність у закладі чітко регламентована: розроблений та затверджений окремо для кожної вікової групи з урахуванням психофізіологічних особливостей дітей, санітарних норм та вимог Базового компонента дошкільної освіти.

Мова навчання

У дошкільному підрозділі Комунальної установи Сумський навчально - виховний комплекс №16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради визначена державна (українська) мова навчання і виховання.

З метою реалізації Базового компонента дошкільної освіти, вищезазначена освітня програма та відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.04.2015 року №446 «Про затвердження гранично допустимого навчального навантаження на дитину у дошкільних навчальних закладах різних типів та форми власності», Листа МОН № 1/17680-26 від 17 серпня 2026 року «Методичні рекомендації щодо організації діяльності закладів дошкільної освіти у 2026/2027 навчальному році», загальний обсяг тижневого навантаження за віковими групами становитиме:

Орієнтовний розподіл занять на тиждень в КУ СНВК №16 СМР

Види діяльності за освітніми лініями	Орієнтовна кількість занять на тиждень за віковими групами			
	раннього віку (від 2 до 3 років)	друга молодша (від 3 до 4 років)	середня (від 4 до 5 років)	старша (від 5 до 6 (7) років)
Ознайомлення із соціумом	1	2	2	3
Ознайомлення з природним довкіллям	1	1	1	2
Художньо-продуктивна діяльність (музична, образотворча, театральна тощо)	4, із них: 2-музика, 2-малювання/ Конструювання (ліплення/аплікація)	4, із них: 2- музика, 1-малювання 0,5-ліплення, конструювання/ 1аплікація	5, із них: 2- музика, 1-малювання 0,5- конструювання/ 1- аплікація/ліплення	5, із них: 2 –музика, 1-малювання 0,5- конструювання/ аплікація 1-ліплення
Сенсорний розвиток	2	-	-	-
Логіко-математичний розвиток	-	1	1	2
Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	2	3	3	3
Здоров'я та фізичний розвиток*	**2**	**3**	**3**	**3**
	1 *Інтегроване* 1 - мовлення + природа+ сенсорика	1-*Комплексне:* 1соціум + мовлення *1-Інтегроване:* 1 мовлення + природа+логікоматем	1-*Комплексне:* природа+ мовлення 1-*Інтегроване*: мовлення + соціум + малювання	1-*Комплексне:* соціум + мовлення 1-*Інтегроване:* природа+ соціум + логіко-матем.
Загальна кількість занять на тиждень	10	11	12	15
Максимальна кількість занять на тиждень	10	14	16	20

Тривалість одного заняття дошкільних груп:

- група раннього віку – 10 хвилин;
- різновікова (молодшо-середня) дошкільна група – 20 хвилин;
- старша дошкільна група – 25 хвилин.

Навчальні заняття у дошкільному навчальному закладі проводять у першій половині дня.

Інтелектуальні заняття поєднують і чергують із заняттями з музичної діяльності та фізичного розвитку.

Враховують дні високої працездатності – вівторок і середу.

Перерви між заняттями тривають не менше 10 хв.

Кількість занять на тиждень не перевищує гранично допустиме навчальне навантаження на дитину.

Максимально допустима кількість занять у першій половині дня в молодшій та середній групах не перевищує двох, у старшій - трьох організованих навчальних занять. Зменшення навантаження на дітей відбувається за рахунок реалізації блочно-тематичного принципу планування, проведення інтегрованих занять, під час яких реалізуються завдання занять різних типів.

Заняття з художньої літератури планується таким чином:

- у різновіковій та старшій групах 1 заняття на тиждень може бути проведено за рахунок кількості занять з художньо-продуктивної діяльності;

з розвитку мовлення у молодшій групі;

- у групі раннього віку інтегруватися у вище названі заняття. Художньо-продуктивна діяльність (образотворча) може проводитися у другу половину дня у дошкільних групах (4-ий, 5-ий, 6-ий р. ж.).

Проводять інтегровані, комплексні, комбіновані заняття. Інтегроване заняття може бути тривалішим: на 5 хв. — у молодшій групі на 10 хв. —у середній групі на 15 хв. — у старшій групі.

Години, передбачені для фізкультурних занять, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження на дітей. *Фізкультурні заняття* організовують з віку двох років.

Заняття гуртків у групах з довготривалим терміном перебування проводяться для дітей, які відвідують навчальні заняття, у інші дні, щоб запобігти перевантаження дітей. З перелічених гуртків діти відвідують заняття відповідно до своїх інтересів та побажань батьків.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти:

Очікуваними результатами освітнього процесу є набуття компетентностей, що визначені за усіма освітніми лініями Базового компонента та комплексними і парціальними програмами, за якими здійснюється освітній процес.

Набуття різних видів компетентностей дитиною дошкільного віку відбувається в різних видах діяльності (ігровій - провідній для дітей дошкільного віку); руховій; природничій; предметній; образотворчій; музичній; театральній; літературній; сенсорно-пізнавальній; мовленнєвій; трудовій і вимагає практичного засвоєння дитиною системи елементарних знань про себе та довкілля, моральних цінностей, уміння доречно застосовувати набуту інформацію. На кінець навчального року формується модель випускника кожної групи.

Рівень сформованості компетентностей різних вікових груп з'ясовується у процесі здійснення моніторингу рівня засвоєння програмового матеріалу дітьми раннього та дошкільного віку. Метою моніторингу є виявлення ступеня відповідності результатів діяльності закладу стандартам і

вимогам дошкільної освіти. Змістом моніторингу є фіксування результатів фіксування результатів особистісних досягнень дітей за певний час.

Для здійснення моніторингу пропонується організовувати: контрольні та підсумкові заняття, міні заняття з окремими дітьми, спостереження за дітьми, дидактичні ігри та вправи, розвивальні ігри.

Розділ ІІ. Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх ліній, логічна послідовність їх вивчення

Зміст освітнього процесу в дошкільному підрозділі КУ Сумський НВК №16 СМР спрямований на формування та розвиток компетентностей вихованців відповідно до освітніх напрямів Базового компоненту дошкільної освіти:

Освітній напрям	Зміст освітнього процесу
Особистість дитини	*Передбачає:* ***Рухова компетентність*** Має сформовані життєво необхідні рухові уміння та навички, розвинені фізичні якості, достатній руховий досвід, який дозволяє застосовувати адекватні фізичні зусилля відповідно до ситуації. Володіє власним тілом, свідомо реагує на елементарні потреби організму, витримує відповідно до віку фізичне навантаження. Виявляє вольові зусилля у руховій діяльності, координує рухи, уміє орієнтуватися в просторі. Здатна самостійно застосовувати руховий досвід у повсякденному житті, оцінює і регулює можливості власного тіла. Володіє основними рухами (ходьба, біг, стрибки, лазіння, метання). Виконує з різних вихідних положень вправи на предметах, з предметами та без них. Володіє елементарними навичками загартування та особистої гігієни. Прагне бути охайною. Самостійно виконує основні гігієнічні процедури. Без нагадування дорослого користується основними гігієнічними засобами та предметами догляду за тілом. Намагається контролювати власну поставу; усвідомлює вплив постави на здоров'я, естетику рухів; виконує комплекс вправ для запобігання порушенням постави та плоскостопості. ***Здоров'язбережувальна компетентність*** *Навички:* дотримується правил здоров'язбережувальної поведінки. Повідомляє дорослому про погане самопочуття, під його керівництвом виконує необхідні лікувально-профілактичні процедури. Уміє оцінювати поведінку власну та інших людей щодо дотримання здорового способу життя. Бере участь в оздоровчих та фізкультурно-розвивальних заходах. Дитина демонструє здатність скористатися номером телефону основної служби допомоги (пожежна, медична, поліція). Володіє навичками безпечної поведінки при агресивному поводженні однолітків, інших дітей або дорослих. ***Особистісна компетентність.*** *Навички:* характеризує себе як він / вона, а в майбутньому чоловік / жінка. Прагне досягати поставленої мети особистої діяльності. Має навички обходитися своїми силами, самостійно в знайомих ситуаціях. За необхідності вміє звертатися по допомогу. Здатна встановлювати причинно - наслідкові та смислові зв'язки між подіями життя, своїми переживаннями. Адекватно реагує на різні життєві ситуації, управляє собою, намагаючись стримувати негативні емоції, співвідносить

	характер емоційної поведінки з її наслідками для інших. Передбачає результати своєї діяльності, знає їхнє значення для себе і тих, хто поряд, усвідомлює свою відповідальність за вчинене. Виявляє самоповагу (Я — хороша / хороший), повагу до інших (інші також хороші), власну гідність.
Дитина в соціумі	<u>*Передбачає*</u>: ***Соціально-громадянська компетентність*** Ідентифікує себе та діє відповідно до соціальної ролі: донька / син, брат / сестра, онука / онук, друг / подруга тощо; демонструє елементарні навички емоційної саморегуляції, виражає почуття за допомогою слів, міміки, жестів; пояснює причину своїх емоцій, усвідомлює те, що інші люди переживають різні емоційні стани, їм буває радісно, боляче, образливо тощо. Звертається по допомогу до однолітків та знайомих та/або надає її, вміє отримувати задоволення від надання допомоги іншим. Дотримується соціальних правил та норм поведінки, домовленостей у щоденній життєдіяльності; бере участь у визначенні та прийнятті правил співжиття в родині, групі закладу дошкільної освіти, колі друзів. Уміє порозумітися, домовитись з іншими в конфліктних ситуаціях, вживає у спілкуванні з дорослими й однолітками ввічливі слова. Пропонує ідеї для гри, долучається до різних видів діяльності, бере участь у прийнятті рішень щодо особистих питань та життя колективу. На рівні можливостей дошкільного віку визнає цінності демократії (готовність брати на себе відповідальність, вміння висловлювати власну думку та приймати думку іншого, вміння розв'язувати конфлікти шляхом діалогу; вміння слухати й спостерігати).
Дитина в природному довкіллі	<u>*Передбачає:*</u> ***Природничо-екологічна компетентність*** Дитина виявляє здатність спостерігати за природними об'єктами та явищами планети Земля та видимими об'єктами Космосу; спроможна класифікувати та групувати природні об'єкти рослинного й тваринного світу за характерними ознаками; здатна самостійно чи з незначною допомогою дорослого проводити нескладні досліди з пізнання властивостей об'єктів природи, спостерігати за явищами природи та помічати зміни у стані природи й погоди, оцінювати метеорологічні явища (температура повітря, вітер, опади тощо); здатна до адекватної поведінки на основі оцінки природних явищ та стану погоди. Здатна з допомогою дорослого вирощувати рослини, доглядати за домашніми улюбленцями та піклуватись про них; демонструє дотримання правил природодоцільної поведінки, навички бережливого ставлення до ресурсів; відгукується на пропозиції дорослого зберігати й покращувати природне довкілля чи надавати допомогу живим об'єктам природи. ***Навички, орієнтовані на сталий розвиток*** Може пояснити на елементарному рівні необхідність сталого способу власного життя, свідомо обирає дії, спрямовані на зміцнення власного здоров'я, виявляє відчуття особистої причетності до збереження ресурсів планети і власної країни. Здатна пояснити, чому потрібно економно витрачати воду, папір, електроенергію, як це пов'язано зі збереженням лісових, водних запасів планети, клімату; демонструє навички розумного споживанні енергії, паперу та води. Здатна не лише усвідомлювати важливість правил у суспільному житті, смисл конкретного правила, а й уміти пояснити іншому, чому варто вчиняти так, а не інакше. Володіє і доречно вживає слова із широкої палітри мовних формул, необхідних для обслуговування різних ситуацій

	(вітальні слова, слова-звертання, прохання чи пропозиція допомоги, дякування, вибачення тощо); виявляє доброзичливе ставлення до людей, які її оточують.
Мовлення дитини	*Передбачає:* ***Мовленнєва компетентність*** Ефективно спілкується рідною мовою, свідомо намагається говорити виразно і правильно, чітко промовляючи звуки і слова відповідно до орфоепічних норм української мови; регулює дихання і темп у процесі мовлення; володіє силою, висотою, тембром голосу, володіє вербальними і невербальними засобами виразності. Виявляє навички звукового аналізу простих слів. Вживає всі частини мови, граматичні категорії, різні за складністю типи речень; володіє елементарними навичками корекції та самокорекції мовлення; узгоджує слова у словосполученнях і реченнях згідно з мовними нормами (рід, число, відмінок, дієвідміна, клична форма тощо). Ініціює і підтримує розпочату розмову в різних ситуаціях спілкування, відповідає на запитання співрозмовника і звертається із запитаннями, орієнтується в ситуації спілкування, вживає відповідні мовні і немовні засоби для вирішення комунікативних завдань; дотримується правил мовленнєвої поведінки та мовленнєвого етикету. Складає різні види розповідей: описові, сюжетні, творчі (розповідіповідомлення, роздуми, пояснення, етюди), переказує художні тексти, складає за планом вихователя і самостійно казки і різні види творчих розповідей; розповідає про події із власного життя, за змістом картини, художніх творів, на запропоновану тему, за ігровою та уявлюваною ситуаціями, за результатами спостережень та власної діяльності; самостійно розповідає знайомі казки, переказує зміст художніх творів, користується пояснювальним мовленням (пояснити хід наступної гри, майбутній сюжет малюнка, аплікації, виробу); планує, пояснює і регулює свої дії; імпровізує, розмірковує про предмети, явища, події, друзів; робить елементарні узагальнення, висновки; висловлює зв'язні самостійні оцінні судження стосовно різних явищ, подій, поведінки людей, героїв художніх творів. Виявляє здатність до словесної творчості у різних видах мовленнєвої діяльності. ***Комунікативна компетентність*** Вільно й невимушено вступає в розмову з дітьми і дорослими, використовуючи різні форми звертання та репліки; виявляє ініціативу в спілкуванні, будує різні типи діалогу між двома-чотирма дітьми; виявляє здатність домовлятися («Нумо так...»), звертатися по допомогу («Допоможіть мені, будь ласка»), пропонувати допомогу («Я можу вам допомогти»); використовує різні вербальні та невербальні засоби для привітання, висловлення подяки тощо; володіє різними формами мовленнєвих висловлювань (питання, зустрічне питання, згода, уточнення, заперечення, сумнів, прохання, вимога, ігрова вимога, дозвіл, порада, відмова, спонукання, задоволення, здивування, вдячність, жаль, невдоволення, вдячність, пояснення, міркування, доказ та ін.) відповідно до різних ситуацій спілкування з дорослими та однолітками. Може проаналізувати та пояснити причини виникнення суперечливих чи конфліктних ситуацій, виявляє суперечності (невідповідності) та аргументи «за» і «проти», висуває версії можливого розгортання подій («Що б сталося, якби.?», «Слід вчинити т а к ., тому щ о .» та ін). Бере участь у перемовинах. Тримається в діалозі невимушено, розмовляє тактовно. ***Художньо-мовленнєва компетентність***

	Підтримує бесіду про зміст, ідею, характери та вчинки героїв твору, відповідає на запитання дорослого, висловлює свої враження, переживання, оцінно-етичні судження стосовно персонажів, співвідносить оцінки літературних героїв з власною поведінкою, реальними подіями; переповідає відомі казки, оповідання; усвідомлює та пояснює зміст прислів'їв, приказок, доречно використовує їх у мовленні; відгадує описові загадки; інтонаційно передає різні почуття при виконанні літературних творів; відтворює в мовленні образні вислови з художнього тексту; чітко промовляє скоромовки, чистомовки, прислів'я та приказки; бере участь у мовних іграх. На основі засвоєного зразка складає невеличкі розповіді, казкові історії за змістом скоромовок, прислів'їв, власні описові та порівняльні загадки, лічилки, колисанки; придумує іншу кінцівку літературного твору, доповнює текст казки, оповідання додатковими епізодами
Дитина в світі мистецтва	*Передбачає:* ***Мистецько-творча компетентність*** Пов'язує яскравість образу, зміст твору з кольорами, композицією, формою; звуками, ритмами, динамікою, темпом, рухами; мімікою, жестами, римами, монологами, діалогами. Здатна розрізнити основні жанри живопису (портрет, пейзаж, натюрморт, казковий, анімалістичний), музики (вокальні, інструментальні), вистави різних театрів (ляльковий, музичний). Знаходить просту аналогію між життям і змістом твору, використовує здатність споглядати і услуховуватися в довкілля для бачення краси у побуті та мистецтві, набувати художньо-продуктивного досвіду мистецької діяльності. Володіє доступними техніками та відображає ними життєві враження та почуття. Виявляє вміння використовувати техніки художньопродуктивної та декоративно-ужиткової діяльності, експериментує з зображувальними матеріалами, створює художні образи. Має найпростіші навички виконавської культури (декламує, передає рухами характерні ознаки персонажу) та культури глядача (володіє елементарною культурою поводження під час свят, концертів в освітніх та мистецьких закладах). Має домірні вікові навички співу, слухання музики, музично - ритмічних рухів, гри на дитячих музичних інструментах. Виявляє музикальність, уміння передавати настрій, емоції, почуття в музично - руховій і пісенній творчості, музикуванні та музичній грі. Виявляє навички образного мовлення, акторські здібності. Запам'ятовує сюжетну послідовність спектаклю, своєчасно включається в театралізовані дії. Ідентифікує почуття та вчинки персонажів із власними. Використовує побутові речі як атрибути театралізованої діяльності. Співпрацює з дітьми, зокрема з особливими освітніми потребами, й дорослими заради спільного успіху під час мистецької діяльності — художньо-продуктивної, музичної, театралізованої, розваг, свят. Відгукується на пропозиції щодо оздоблення інтер'єру (на свята), долучається до дорослих під час декорування приміщення. Виявляє елементи естетичного смаку та підтримує естетичні прояви у побуті (доцільність вибору одягу до ситуації, культура прийому їжі, сну, відпочинку та праці, культура поведінки й дотримання елементарних правил етикету під час святкувань). Демонструє за власним бажанням досвід мистецьких дій у самостійній художній діяльності. Виявляє елементарні навички рефлексії — обмірковує з іншими свій мистецький досвід, враження, ставлення до мистецької діяльності. формування почуття краси в її різних проявах, ціннісного ставлення до змісту предметного світу та світу мистецтва, розвиток творчих здібностей, 16 формування елементарних трудових, технологічних та художньо - продуктивних навичок, самостійності, культури та безпеки праці. Результатом

	оволодіння дитиною різними видами предметної та художньої діяльності є сформоване емоційно-ціннісне ставлення до процесу та продуктів творчої діяльності, позитивна мотивація досягнень; здатність орієнтуватися в розмаїтті властивостей предметів, розуміти різні способи створення художніх образів, виявляти інтерес до об'єктів, явищ та форм художньо-продуктивної діяльності, а також оволодіння навичками практичної діяльності, культури споживання.
Гра дитини	*Передбачає:* ***Ігрова компетентність*** Ініціює організацію ігор з іншими дітьми за власним вибором. Самостійно обирає тему для гри, моделює явища реального життя, розвиває сюжет на основі досвіду та знань, прикладах дорослих, з літературних творів і казок, дотримується правил рольової взаємодії (узгодження, рівності, управління тощо). Разом з іншими дітьми облаштовує ігрове середовище та самостійно чи з незначною допомогою розподіляє ролі. Дотримується правил гри до її закінчення та стежить, щоб усі учасники їх виконували. Уміє підпорядковувати власні дії ігровим задумам, приймати пропозиції інших дітей та узгоджувати їх з усіма учасниками ігрового процесу, використовувати в іграх різні іграшки відповідно до її змісту або предметизамінники; конструювати ігрове поле за допомогою різних предметів та матеріалів згідно з темою. Уміє налагоджувати партнерські стосунки завдяки діалогічному спілкуванню на основі ігрового задуму, рольової взаємодії або особистих уподобань, проявляє товариськість, толерантність, зважає на думку інших, стримує агресивні прояви, конструктивно розв'язує конфлікти, радіє спільному успіху, дотримується норм та етикету спілкування, висловлює у делікатній формі своє непогодження з пропозиціями ровесника, його діями із розподілу ролей, іграшок, обов'язків. Адекватно оцінює результати власних дій та дій товаришів по команді, виявляє взаємну прихильність, надає перевагу грі як провідній діяльності; використовує власний досвід для створення ігор; здатна гратися сама та з однолітками, виявляє вміння залучити до гри партнерів; намагається творчо розвивати сюжет або придумувати ігри.
Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі	*Передбачає:* ***Предметно-практична, технологічна компетентність*** Володіє видами предметно-практичної діяльності: конструювання (з будівельного матеріалу, з паперу (оригамі, паперопластика), з природного матеріалу, з деталей конструкторів тощо), наочне моделювання (конструкцій, моделей, наприклад, часу: ранок-день-вечір-ніч, пір року: зима-весна-літо-осінь тощо), проєктування, технічної творчості (створення конструкцій, споруд, технічних елементів). Вміє визначати мету, прогнозувати кінцевий результат, планувати послідовність дій, узгоджувати власні дії з діями партнерів. Демонструє сформованість уміння розглядати конструкції, виокремлювати їхні основні складові, співвідносити за розмірами, формами, розташуванням, аналізувати та оцінювати результат своєї роботи та роботи однолітків, вносити корективи, виправляти помилки. Турботливо ставиться до рукотворних виробів. Вміє використовувати зразки та намагається додати самостійні знахідки та рішення у створенні виробів, проявляє просторі 17 фантазію, винахідливість, імпровізує, використовуючи наявні ресурси, альтернативно застосовує предмети та матеріали, зважаючи на їхні властивості, генерує ідеї та заохочує товаришів бажанням їх реалізувати, прагне довести розпочату справу до логічного завершення. Виокремлює потрібну інформацію про об'єкти довкілля з малюнку, плану, моделі, схеми, порівнює різні моделі одного й того ж самого об'єкта. Долучається до

	рукоділля (handmade) з різними матеріалами з метою удосконалення навколишнього життєвого простору. ***Сенсорно-пізнавальна, логіко-математична, дослідницька компетентність*** Встановлює залежності між числами натурального ряду, величинами, просторовими ознаками; володіє основними одиницями вимірювання часу, величини. Здатна спрямовувати сенсорні процеси відчуття, сприйняття, увагу на пізнання об'єктів довкілля; диференціювати сенсорні еталони за ознаками форми, величини, кольору, просторового розташування; здатна за допомогою власної сенсорної системи досліджувати предмети й об'єкти дійсного світу, виявляти в них спільне і відмінне; використовувати різні способи обстеження, раціональні прийоми порівняння, набуті у процесі взаємодії з дорослими і однолітками; доцільно, усвідомлено використовувати елементарні математичні знання в знайомих та нових пізнавальних ситуаціях; знаходити різні варіанти розв'язання логіко - математичних завдань; аналізувати, узагальнювати, класифікувати, групувати предмети, об'єкти за ознаками форми, величини, кількості, кольору, здійснювати серіацію, елементарне кодування властивостей та якостей предметів, об'єктів за допомогою символічних позначень; робити висновки та узагальнення, самостійно виправляти помилки, оцінювати результати власної роботи, наполегливо досягати кінцевої мети у розв'язанні логіко-математичних, пошуково-дослідницьких завдань.

Відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти у дошкільному підрозділі Комунальної установи Сумський навчально - виховний комплекс №16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради визначено зміст і структуру освітнього процесу за інваріантною складовою.

Державна інваріантна складова змісту дошкільної освіти є обов'язковим стандартом, який структурується згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти за ключовими освітніми лініями: «Ознайомлення із соціумом», «Ознайомлення з природним довкіллям», «Художньо-продуктивна діяльність» (музична, образотворча, театральна тощо), «Сенсорний розвиток», «Логіко-математичний розвиток», «Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування», а також «Здоров'я та фізичний розвиток». Повноцінна реалізація освітньої програми базується на невіддільному принципі інтеграції цих освітніх ліній, що забезпечує цілісність та гармонійність розвитку дитини з урахуванням її індивідуальних і вікових особливостей.

У закладі забезпечується неперервність змісту освітніх ліній, а також наступність дошкільної та початкової ланок. Виключення з інваріативної частини будь якої з освітніх ліній порушує цілісність розвитку дитини на рівні дошкільної освіти і наступність її в початковій школі.

Організація життєдіяльності дітей з урахуванням освітніх ліній, що включені до інваріативної частини дає змогу забезпечити належний рівень соціально - особистісного розвитку дітей дошкільного віку в структурі неперервної освіти.

Дотримання змісту, взаємозв'язку та логічної послідовності реалізації освітніх ліній Базового компоненту забезпечується та відображається у блочно-тематичнму плануванні освітнього процесу.

З метою підвищення якості освітнього процесу в КУ Сумський НВК №16 СМР в закладі використовуються інноваційні педагогічні технології, а саме:

- ***елементи методики М. Монтессорі*** у групі раннього віку,

Самонавчальні засоби - матеріали, з якими вихованець працює, наслідуючи педагога, діючи за зразком, а потім самостійно приступає до їхнього виконання. Індивідуалізація розвитку дошкільників реалізується через взаємодію з матеріалами, з урахуванням права вибору дітей, природних потреб та вікових особливостей.

- ***ІКТ*** у всіх вікових групах_- В результаті впровадження в роботу закладів дошкільної освіти ІКТ можна очікувати такі результати:

1. Підвищення ефективності освітнього процесу завдяки впровадженню сучасних педагогічних технологій.
2. Активізація пізнавальної діяльності, самостійності та творчого потенціалу дітей.
3. Неперервний професійний розвиток і підвищення рівня майстерності педагогічних працівників.
4. Моніторинг та виявлення рівня психолого-педагогічної компетентності батьків.
5. Формування єдиного цифрового інформаційно-освітнього середовища закладу.
6. Створення дієвої системи підтримки й супроводу сімейного виховання шляхом активного використання інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ).
7. Забезпечення активної, партнерської участі батьків або законних представників у житті дошкільного підрозділу.
8. Підвищення педагогічної культури та обізнаності членів родин вихованців у питаннях сучасного дошкілля.

- ***технологія ефективного засвоєння інформації А. Г. Чепурного «Мнемотехніка»*** в середній, молодшій, різновіковій та старшій групах,

Заснована на візуальному сприйнятті інформації з подальшим її відтворенням за допомогою зображень. Основний сенс застосування мнемотабліці для дітей полягає в наступному - для визначення конкретного слова або словосполучення використовується конкретне зображення (картинка), за допомогою якого відбувається схематична замальовка слова. Ретельно вивчаючи представлені зображення, дитина прискореними темпами може запам'ятовувати і відтворювати текстовий матеріал, що допомагає розвивати мову у дошкільнят.

-педагогічна спадщина В. Сухомлинського - Упроваджуючи літературну спадщину В.Сухомлинського в освітній процес дошкільної освіти, педагоги мають ефективні результати, адже навчання дитини це довготривалий процес.

В нашому дошкільному закладі триває робота над літературною спадщиною Сухомлинського.

Основними завданнями щодо формування загальнолюдських моральних якостей та християнських чеснот, що стоять перед батьками та вихователями, є такі:

- Збагачувати наочно – чуттєві уявлення дитини про моральні якості, чесноти та добру поведінку;
- Сприяти розумінню того, яке велике значення має дотримання моральних правил;
- Вчити розрізняти позитивні та негативні вчинки, давати оцінку їм;
- Закріплювати вміння дотримуватися моральних правил в повсякденному житті незалежно від ситуації;
- Узагальнювати й систематизувати уявлення дитини про чуйність, доброзичливість, допомогу тим, хто її потребує, і кому вини під силу її надати;
- Розвивати позитивні емоції і почуття;
- Культивувати навички розуміння внутрішнього стану людини, тобто «пізнання людини серцем».

ТРВЗ- теорія розв'язання винахідницьких задач у середній групі та групі старшого дошкільного віку, що дозволяє зробити процес навчання привабливим для дітей, змістовним, поєднати здобуття знань з грою.

Основне завдання, що стоїть перед педагогами - навчати дитину розв'язувати проблеми різного рівня складності з використанням винахідницьких завдань. Вихователі навчають дитину виявляти проблеми, з ’ясовувати, чому легкі завдання розв'язуються просто, а важкі - складно. Використовують колективні ігри, ігри-заняття, під час яких діти вчаться спостерігати навколишню дійсність, виявляти суперечливі властивості предметів, явищ, шукати відповіді на поставлені питання. Педагог орієнтується на вільний та самостійний вибір дитини - предмета, матеріалу, виду діяльності.

-Палички Кюізенера - Велика роль паличок Кюізенера полягає в реалізації принципу наочності, поданні складних абстрактних математичних понять у доступній малюкам формі, в оволодінні способами дій, необхідних для виникнення у дітей елементарних математичних уявлень. Важливі вони для накопичення чуттєвого досвіду, поступового переходу від матеріального до матеріалізованого, від конкретного до абстрактного, для розвитку бажання опанувати числом, рахунком, вимірюванням, найпростішими обчисленнями, вирішення освітніх, виховних, розвиваючих завдань і т.д.

-Коректурні таблиці Н. Гавриш -Коректурні таблиці використовуємо як засіб розвитку творчості кожного вихованця. Кожного разу вихователі разом з дітьми можуть знаходити нові педагогічні смисли у використанні таблиці: придумувати нові завдання, встановлювати нові закономірності та зв'язки між елементами таблиці.

-Технологія «Су-джок» - Впровадження цієї технології в систему оздоровчої роботи садочку - підвищення захисних сил організму, зменшення захворюваності серед вихованців, активізації психічних процесів, зокрема для концентрації уваги, розвитку мовлення, мислення; відновлення фізичних сил організму та зняття напруги.

Розділ ІІІ. Форми організації освітнього процесу

Відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту» освітня програма дошкільного підрозділу Комунальної установи Сумський навчально- виховний комплекс №16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради визначає мету, завдання освітнього процесу на навчальний рік, а також форми його організації.

Термін навчання:

Навчальний рік у дошкільному підрозділі Комунальної установи Сумський навчально - виховний комплекс №16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради починається 1 вересня і закінчується 31 травня, оздоровчий період (під час якого освітня робота здійснюється відповідно до інструктивно-методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України) - з 1 червня по 31 серпня. Організоване навчання у формі занять проводиться, починаючи з 3-го року життя.

Тривалість занять становить:

• у групі раннього віку - не більше 10 хвилин;
• у різновіковій групі (очне здобуття освіти) - 20 хвилин;
• у старшій групі - 25 хвилин.

Тривалість перерв між заняттями становить не менш 10 хвилин. Тривалість проведення гурткової роботи - 15-25 хвилин залежно від віку дітей.

З метою досягнення очікуваних результатів навчання (набуття компетентностей) педагогами закладу будуть проводитися різні форми організації освітнього процесу, у тому числі заняття різних типів.

Для якісної організації освітнього процесу проводяться такі ***заняття (за типами):***

• фронтальні, колективні (з усіма дітьми групи);
• групові (10-12 дітей);
• індивідуально-групові (4-6 дітей);
• індивідуальні (1 -4 дитини).

За дидактичними цілями у всіх вікових групах організовуються такі види занять:

• заняття із засвоєння дітьми нових знань;

• заняття із закріплення і систематизації досвіду дітей;

• контрольні заняття.

За специфікою поєднання змісту та форм роботи в межах заняття проводяться такі заняття:

• інтегровані;

Інтеграція сприяє значному скороченню організованих форм навчальної діяльності (занять) та істотно знижує навчальне навантаження на дітей.

Освітня діяльність у групах планується як у І-й, так і у ІІ-й половині дня відповідно до розкладу занять на тиждень. У другій половині дня можуть плануватися заняття з художньо-продуктивної та діяльності та фізичного розвитку. Весь освітній процес організовується диференційовано з урахуванням віку і індивідуальних особливостей дітей.

На час воєнного стану складено орієнтовний розклад занять за змішаною формою (дистанційно або очно).

У Комунальній установі Сумський навчально- виховний комплекс №16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради планування освітнього процесу здійснюється за режимними моментами та блочно-тематичним принципом, що забезпечує змістовну цілісність, системність, послідовність, ускладнення та повторення програмного матеріалу.

Безперервна безпосередньо освітня діяльність в групах планується як в першій так і в другій половині дня відповідно до розкладу занять на тиждень**.** В другій половині дня плануються заняття з художньо-продуктивної діяльності. Весь освітній процес організовується диференційовано з урахуванням віку і індивідуальних особливостей дітей.

Максимально допустима кількість занять у першій половині дня у групі раннього віку не перевищує двох занять, різновіковій (молодшо-середній) групах не перевищує двох, у старшій – трьох організованих навчальних занять. У середині та наприкінці занять, що потребують високого інтелектуального напруження чи статичної пози дітей, проводяться фізкультурні хвилинки. Заняття, які потребують підвищеної пізнавальної активності, проводяться переважно в першу половину дня та у дні з високою працездатністю. Такі заняття поєднуються та чергуються із заняттями з музичного виховання та фізкультури.

Тип заняття обирає та уточнює вихователь самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених в освітніх програмах.

Рівномірно розподіляються види активності за основними видами діяльності протягом дня в залежності від бажань та інтересу дітей. Окрім спеціально організованої освітньої діяльності передбачається ***самостійна діяльність дітей:***

– ігри (дидактичні, сюжетно-рольові, рухливі, театралізовані, ігри з піском та водою та ін.);

– спостереження;

– пошуково-дослідницька діяльність;

– самостійна художня діяльність

– тощо.

За окремим планом вихователі здійснюють індивідуальну роботу з дітьми.

Фізичне виховання дітей передбачає проведення фізкультурно - оздоровчих заходів:

– ранкової гімнастики;

– гімнастики пробудження;

– занять фізичною культурою;

– рухливих ігор та ігор спортивного характеру;

– загартування;

– фізкультурних хвилинок під час занять;

– фізкультурних пауз між заняттями;

– фізкультурних комплексів під час денної прогулянки (пішохідний перехід).

Організоване навчання у формі фізкультурних занять проводиться з раннього віку.

З метою реалізації варіативної складової Базового компонента дошкільної освіти у ЗДО проводиться гурткова робота за інтересами дітей.

Її мета: задовольняти потреби й зацікавленості дитини до певного виду діяльності.

У закладі буде організовано роботу наступних гуртків для дітей дошкільного віку:

№ з/п	Назва гуртка	Вікова категорія дітей	Керівник
1	«Маленькі дослідники»	Старша дошкільна група «Сонечко» (5–6 й рік життя)	Рудецька Олена
2	Гурток з хореографії «Джерельце»	Різновікова група	Пігарєва Людмила
3	«Талановиті пальчики»	Різновікова група (3-4 й) рік життя)	Никонець Людмила

Заняття в гуртках (додаткові освітні послуги на вибір батьків) проводяться на безоплатній основі у ІІ половину дня, після денного сну. Тривалість проведення гурткової роботи - 20-30 хвилин.

Вищезазначені форми організації освітнього процесу в дошкільному підрозділі реалізуються в рамках:

- плану роботи закладу КУ Сумський НВК №16 СМР на новий навчальний рік;

- режиму роботи груп та закладу освіти.

За окремим планом у дошкільному підрозділі закладу освіти організовується ***літнє оздоровлення дітей,*** під час якого освітній процес організовується за тематичними тижнями.

Під час літнього періоду освітній процес організовується в наступних формах:

• ранкова гімнастика та гімнастика пробудження;
•дозований біг, ходьба по траві, піску, по «доріжці здоров'я»;
• рухливі та спортивні ігри;
• процедури прийняття сонячних та повітряних ванн;
• екскурсії, цільові прогулянки;
• продуктивні види діяльності;
• ігри з водою, піском;
• конструкторські та творчі ігри;
• пошуково-дослідницька діяльність;
• організація трудової діяльності;
• літературні розваги, конкурси малюнків;
• змагання, різноманітні конкурси, естафети

Організація проведення освітнього процесу в інклюзивних групах здійснюється згідно освітньої програми.

Головним завданням якої є:

1.Корекційно - відновлювальна робота.

2.Виховання і освіта дітей з урахуваннями особливостей їх психофізичного розвитку.

3. Опанування дитиною системи прийомів адаптивної поведінки, що забезпечує успішність її соціалізації.

4. Батьківська компетентність щодо соціалізації дитини з особливими потребами.

5. Досягнення дитиною достатнього рівня освіченості, включення її у соціально активну діяльність, забезпечення знань, вмінь та навичок, рис характеру, які допоможуть їй адаптуватися в соціумі.

Для забезпечення повноцінної роботи в групі створена система взаємозв'язку: вихователів, асистента вихователя, практичного психолога, інструктора з фізичного виховання, музичного керівника, помічника вихователя та батьки вихованців.

Напрямки роботи:

- зміцнення здоров'я;
- розвиток і формування особистості;
- забезпечення соціально - психологічної реабілітації та адаптації дитини шляхом спеціально організованого навчально - виховного процесу у комплексі з корекційно-відновлювальною роботою;
- партнерські відносини між колективом дошкільного підрозділу та батьками.

Вчителем - дефектологом, вчителем - логопедом, практичним психологом, вихователями в інклюзивних групах для дітей з особливими

освітніми потребами проводяться корекційні заняття, які мають єдину корекційно - розвивальну спрямованість.

Робота з батьками або особами, які їх замінюють і дітьми (віком від1,6 до 6(7) років) проводиться підгрупами та індивідуально за річним планом роботи. ***Організація психолого-педагогічної допомоги*** батькам або особам, які їх замінюють, будується на основі інтеграції діяльності спеціалістів: вихователів, практичного психолога, медичного працівника.

Розділ IV. Опис та система внутрішнього забезпечення якості освіти.

Відповідно до ст. 41 Закону України «Про освіту» у дошкільному підрозділі Комунальної установи Сумський навчально - виховний комплекс №16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради сформовано систему внутрішнього забезпечення якості освіти. У рамках зазначеної системи у новому навчальному році будуть здійснені заходи щодо визначення стану забезпечення якості освітнього процесу.

Стаття 41 Закону України «Про освіту» включає:

• політики та процедури забезпечення якості освіти;

• систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;

• забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу;

• створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування.

Згідно зі статтею 20 Закону України «Про дошкільну освіту» педагогічна рада закладу дошкільної освіти формує систему та затверджує процедури внутрішнього забезпечення якості освіти, зокрема систему та механізми забезпечення академічної доброчесності.

Внутрішня система забезпечення якості освіти створюється відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України, Державної служби якості освіти України з урахуванням: цілей та пріоритетів розвитку закладу дошкільної освіти; типу закладу, місцезнаходження, умов діяльності.

До розбудови внутрішньої системи якості освіти залучаються усі учасники освітнього процесу.

Рекомендації щодо створення внутріш ньої системи забезпечення якості освіти

Мета внутрішньої системи забезпечення якості освіти: постійне та послідовне підвищенні якості освіти на основі відстеження динаміки показників освітньої діяльності та освітніх процесів у дошкільному підрозділі закладу освіти.

Завдання внутрішньої системи забезпечення якості освіти:

1. Визначення пріоритетних напрямів та показників для оцінювання освітньої діяльності, управлінських процесів у дошкільному підрозділі закладу освіти.

2.Здійснення вимірювання показників освітньої діяльності та управлінських процесів у дошкільному підрозділі закладу освіти та оцінка їх динаміки.

3.Визначення шляхів підвищення якості освіти за результатами оцінювання показників освітньої діяльності та освітніх процесів.

4.Надання допомоги учасникам освітнього процесу щодо підвищення якості освіти.

Напрями, показники, методу збори інформації для оціню вання якості освітньої діяльності та управлінських процесів у дошкільному підрозділі закладу освіти.

Напрями, показники для оцінювання освітніх і управлінських процесів у дошкільному підрозділі закладу освіти визначаються за результатами аналізу діяльності закладу освіти за минулий навчальний рік та анкетування педагогічних працівників, батьків вихованців щодо якості провадження освітньої діяльності в дошкільному підрозділі закладу освіти.

Методами збору інформації для оцінювання якості освітньої діяльності та управлінських процесів у дошкільному підрозділі закладу освіти є: вивчення документації, спостереження, опитування (анкетування, інтерв'ювання) усіх учасників освітнього процесу (педагогічних працівників, дітей, батьків вихованців) та спостереження за дітьми в різних видах діяльності. А також медико-педагогічний контроль за фізичним розвитком та станом здоров'я дітей на заняттях з фізкультури (система медичних і педагогічних спостережень, аналіз ефективності використання засобів і методів фізичного виховання).

Зміни та доповнення до напрямів, показників, методів збору інформації для оцінювання якості освітньої діяльності й управлінських процесів у дошкільному підрозділі закладу освіти схвалюються відповідним рішенням педагогічної ради та затверджуються наказом керівника закладу.

Орієнтовні напрями, показники, методу збори інформації для оціню вання якості освітньої діяльності та управлінських процесів у ЗДО

Напрям оцінювання	Показники	Методи збору інформації
Освітнє середовище	Забезпечення дошкільного підрозділу закладу освіти (спортивного, музичного залів, груп) обладнанням відповідно до Типового переліку	Спостереження
	Забезпечення навчально-наочними посібниками та іграшками відповідно до Типового переліку	Спостереження
	Стан території та приміщень. Відповідність санітарно-гігієнічним вимогам до Типового переліку	Спостереження, вивчення документації
	Дотримання вимог безпеки життєдіяльності вихованців та охорони праці працівників	Спостереження, вивчення документації

	Створення умов для дітей з особливими потребами	Спостереження, вивчення документації
Освітня діяльність	Якість планування в дошкільному підрозділі закладу освіти	Вивчення документації
	Діяльність керівника дошкільного підрозділу закладу освіти	Опитування, вивчення документації
	Система внутрішнього моніторингу	Вивчення документації
	Організація та здійснення освітнього процесу в дошкільному підрозділі закладу освіти	Спостереження вивчення документації
	Рівень реалізації компетентнісного підходу	Спостереження, вивчення документації
	Діяльність вихователя	Спостереження, вивчення документації
	Організація та здійснення методичної роботи	Вивчення документації
	Співпраця з батьками вихованців	Опитування, вивчення документації
Результати освітньої діяльності	Рівень засвоєння вихованцями старших груп вимог БКДО за освітніми лініями	Спостереження

Основні політики забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти в в дошкільному підрозділі закладу освіти.

Основними політиками забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти в дошкільному підрозділі закладу освіти є:

• забезпечення публічної інформації про діяльність закладу освіти (ст. 30 Закону України «Про освіту»);

• дотримання принципів академічної доброчесності у діяльності педагогічних працівників (ст. 42 Закону України «Про освіту»);

• запобігання та протидія булінгу (цькуванню); • створення умов щодо професійного зростання педагогічних працівників (постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (зі змінами).

Основні процедури вивчення якості освітньої діяльності в дошкільному підрозділі закладу освіти

Основними процедурами вивчення якості освітньої діяльності в дошкільному підрозділі закладу освіти визначено:

• відстеження рівня розвитку дітей старшого дошкільного віку відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти;

• внутрішній моніторинг якості освіти;

• самооцінювання освітньої діяльності.

Відстеження рівня розвитку дітей старшого дошкільного віку здійснюється відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти. У якості інструментарію використовуються картами спостереження. Для забезпечення об’єктивності та достовірності даних важливо дотримуватись принципів академічної доброчесності, у тому числі справедливого оцінювання.

Внутрішній моніторинг якості освіти здійснюється відповідно до статті 48 Закону України «Про освіту», наказу Міністерства освіти і науки України від 16.01.2020 № 54 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти». Для проведення внутрішнього моніторингу розробляється відповідна програма.

Самооцінювання освітньої діяльності включає:

•самооцінку показників освітньої діяльності та управлінських процесів;

• оцінювання педагогічними працівниками своєї діяльності.

Очікувані результати щодо реалізації системи внутріш нього забезпечення якості освіти:

1. Отримання об'єктивних даних про якість освітньої діяльності та управлінських процесів у дошкільному підрозділі закладу освіти.

2. Підвищення якості освіти в дошкільному підрозділі закладу освіти на основі прийняття ефективних управлінських рішень.

3. Створення атмосфери довіри в дошкільному підрозділі закладу освіти серед педагогічних працівників та батьків вихованців.

Висока якість дошкільної освіти буде забезпечена спільними зусиллями управлінської та методичної служби, педагогів та батьків, діяльність яких націлена на досягнення оптимальних результатів освітньої роботи з дітьми раннього і дошкільного віку, наступності у реалізації як навчальних, так і основних виховних завдань.

Виконання Освітньої програми дасть змогу:

-удосконалити організацію освітнього процесу в закладі з метою забезпечення ефективної реалізації завдань державного стандарту;

-забезпечити формування у дітей дошкільного віку мотивації до навчальної діяльності та саморозвитку;

-створити умови для якісного соціально - емоційного розвитку дитини старшого дошкільного віку як запоруки успішної самореалізації на наступному етапі життя в початковій ланці школи;

- забезпечити компетентнісний підхід до освітнього процесу;

- розширити спектр додаткових освітніх послуг;

-забезпечити збереження психічного здоров`я дітей раннього та передшкільного віку;

-задовольнити освітньо-культурні потреби здобувачів освіти;

-удосконалити систему підвищення професійної майстерності педагогів, надаючи пріоритет самоосвіті;

-упровадження в освітню практику сучасних інформаційних і комунікаційних технологій;

-упровадження ефективних технологій співпраці з батьками в практиці психолого-педагогічного партнерства;

-використання сучасних освітніх технологій у роботі з дітьми.

Дошкільний підрозділ Комунальної установи Сумський навчально - виховний комплекс №16 імені Олексія Братушки «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів - дошкільний навчальний заклад» Сумської міської ради укомплектований педагогічними кадрами та обслуговуючим персоналом.

Педагогічні кадри мають повну вищу, неповну вищу, базову освіту за відповідною спеціальністю.

Загальна кількість працівників складає 13 осіб, із них: 7 педагогічних працівників, 5 осіб обслуговуючого персоналу та 1 асистента вихователя.

Усі приміщення дошкільного підрозділу відповідають санітарно-гігієнічним нормативам та сучасним вимогам.

Освітнє середовище закладу наповнене відповідно до «Примірного переліку ігрового та навчально-дидактичного обладнання для закладів дошкільної освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 19.12.2017 р. № 1633.

Безпечність умов у закладі створено відповідно до вимог листа Міністерства освіти і науки України від 14.02.2019 р. № 1/11-1491 «Щодо організації роботи та дотримання вимог з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності у закладах дошкільної освіти».

Розділ V. Інструменти проведення моніторингу освітнього процесу

Результати освітньої діяльності педагогів закладу з формування у дітей компетентностей будуть визначатись шляхом проведення моніторингових досліджень.

Прогнозований результат Освітньої програми

Для вихованців і батьків:

- будуть створені умови для повноцінного особистісного росту дитини;
- міцний стан здоров'я дітей буде сприяти підвищенню якості їх освіти;
- забезпечення індивідуального педагогічного та психологічного супроводу для кожної дитини;
- залучення батьків до освітнього процесу, узгодженість та співпраця з батьками для успішного розвитку дітей;
- підвищення батьківської компетентності щодо виховання і розвитку здорової, соціально адаптованої та всебічно розвиненої дитини дошкільника;
- якість сформованості ключових компетентностей буде сприяти успішному навчанню дитини в школі;
- система додаткової освіти доступна і якісна.

Для педагогів:

- кожному педагогу буде надана можливість для підвищення професійної майстерності;
- кваліфікація педагогів дозволить забезпечити сформованість ключових компетентностей дошкільника;
- буде подальший розвиток умов для успішного освоєння педагогічних технологій;
- підтримка інноваційної діяльності.

Мета моніторингу - виявлення ступеня відповідності результатів діяльності дошкільного підрозділу стандартам і вимогам дошкільної освіти.

Завдання моніторингу:

-безперервно спостерігати за динамікою розвитку дітей дошкільного підрозділу, своєчасно виявляти зміни і ті фактори, які викликають ці зміни;

-здійснювати тактичне і стратегічне прогнозування розвитку найважливіших процесів у дошкільному навчальному закладі;

-підвищувати мотивацію співробітників в галузі забезпечення якості освітніх послуг;

-залучати батьківську громадськість в процес поліпшення якості освіти дошкільного підрозділу.

№	Заходи	Мета	Термін виконання
1.	Педагогічна діагностика (обстеження) особливості розвитку дітей .	Вивчення рівня розвитку дітей у різних сферах життєдіяльності за освітніми лініями у групах загального розвитку та інклюзивних групах.	Вересень, травень
		Відстеження результатів освітньої роботи для дітей низького і нижче середнього рівня розвитку.	Січень (у разі необхідності)
		Виявлення рівня реалізації завдань програми.	ІІ половина квітня
		Визначення рівня шкільної зрілості в старших групах.	
2.	Проведення підсумкових занять, індивідуальних бесід з дошкільниками.	Визначення рівня розвитку дітей, їх обізнаності у сферах життєдіяльності, визначення проміжних результатів.	1 раз на квартал
3.	Аналіз планів освітньої роботи з дітьми.	Виявлення стану виконання державних вимог дошкільної освіти.	Щотижнево
4.	Анкетування, тестування педагогів, батьків.	Отримання різноманітного емпіричного матеріалу про необхідні аспекти діяльності педагогів, батьків.	За потребою, протягом року.
5.	Педагогічна діагностика професійної діяльності педагогів.	Визначення рівня професійної компетентності педагогів.	Вересень, Квітень
6.	Моніторинг стану здоров'я дітей.	Визначення груп здоров'я за підсумками поглибленого медичного огляду.	Вересень ,Квітень
7.	Моніторинг стану захворюваності дітей та відвідування дошкільного закладу.	Визначення індексу здоров'я дошкільників.	1 раз на місяць, 1 раз на квартал
8.	Моніторинг фізичного розвитку дітей.	Виявлення ефективності розвитку фізичних якостей дітей.	Вересень , Квітень-Травень.
9.	Педагогічний аналіз діяльності дошкільного підрозділу за навчальний рік.	Виявлення недоліків та прогнозування вирішення проблем.	Травень, Серпень